

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Rebecca Sjöberg

Konsumentlagstiftningens anpassning för hästköp

—

Vägen mot en ny lagstiftning

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Ola Svensson

Termin för examen: period 1 VT 2021

Innehåll

Summary	4
Sammanfattning	5
1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och frågeställning	6
1.3 Avgränsning	7
1.4 Metod och material	7
2. Konsumentköplagen	8
2.1 Tillämpningsområde	8
2.2 Konsument	8
2.3 Näringsidkare och förmedlare	8
3. Felbegreppet	10
3.1 Fel enligt KköpL	10
3.2 Olika typer av fel	10
3.3 Fel i häst	11
3.4 Begagnad vara	12
4. Upplysning och undersökning	14
4.1 Säljarens upplysning och marknadsföringsansvar	14
4.2 Köparens undersökning	15
4.3 Undersökning av häst	15
4.4 Veterinärbesiktningens betydelse	16
5. Felbedömning och reklamation	18
5.1 Avgörande tidpunkt för felbedömning	18
5.2 Fel vid riskens övergång	18
5.3 Presumptionsregeln	19
5.4 Möjlighet till försäkring	19
5.5 Reklamation	20
6. Påföljder	22
6.1 Avhjälpande och omleverans	22
6.2 Prisavdrag	23
6.3 Hävning	24
6.4 Skadestånd	25

7. Vägen mot förändring	27
7.1 Uppmärksammas problematik	27
7.2 Varudirektivet	28
8. Utredning tillsatt	30
8.1 Behövs särreglering för köp av levande djur?	30
8.2 Vilka undantag bör göras för köp av levande djur?	31
9. Hästnäringen och andra aktörers reaktioner	34
9.1 Hästnäringens en stark röst	34
9.2 KköpL eller KöpL?	34
9.3 Beloppsgräns	35
9.4 Presumtionsregeln	36
9.5 Krav på undersökning	37
9.6 Begagnad vara i befintligt skick	38
10. Diskussion kring lagförslagen	39
10.1 Kvar i konsumentlagstiftning och beloppsgräns för särreglering	39
10.2 Presumtionsregeln	40
10.3 Krav på undersökning	41
11. Sammanfattande ord	42
12. Käll- och litteraturförteckning	44
12.1 Litteratur	44
12.2 Offentligt tryck	44
12.3 Elektroniskt material	46
12.4 Övrigt	47
13. Rättsfallsförteckning	49
13.1 Högsta domstol	49
13.2 Hovrätt	49
13.3 Tingsrätt	49
13.4 Övrigt	49

Summary

When a consumer buys a horse for several hundred thousand Swedish crowns the purchase is covered by the same law as when the consumer buys a toaster for a few hundred Swedish crowns. The Swedish consumer legislation aims to strengthen the consumer's status and achieve a more equal relationship between the parties in the purchase. The regulation covers all types of goods, regardless of material, price, size, area of use and more. Horses are a living creature under a constant change. An horse cannot be compared with a product made of plastic.

The horse industry in Sweden is important. It contributes to many jobs and above all to wellbeing and recreation for many people. The equestrian sport is after football the most popular sport for youths. Some have a horse for hobby and daily exercise while others have their horses as a job and compete in the top classes. Because the horse industry is so big in Sweden, many people are affected by the legislation.

Within the EU, a new directive has been drawn up in the field of consumer law which is to be implemented in Swedish law. A commission has been appointed and it has called out a proposal for a new Consumer Sales Act that will implement the directive and hopefully be more adapted for the purchase of living animals and especially horses. The work is currently ongoing and within six months a new Consumer Sales Act will enter into force.

Sammanfattning

När en konsument köper en häst för flera hundra tusen kronor omfattas köpet av samma lag som när konsumenten köper en brödrost för några hundra kronor. Den svenska konsumentlagstiftningen syftar till att stärka konsumentens ställning och på så sätt få ett mer jämlikt förhållande mellan köpets parter. Regleringen omfattar alla typer av varor, oavsett material, pris, storlek, användningsområde med mera. Hästar är ett levande djur under en naturligt ständig förändring. Ett djur kan inte jämföras med en vara gjord av plast.

Hästnäringen i Sverige är viktig. Den bidrar till många jobb och framför allt till välmående och rekreation för många människor. Ridsporten är efter fotbollen den mest populära ungdomssporten. En del har en häst för hobby och daglig motion medan andra har sina hästar som ett jobb och tävlar på elitnivå. Eftersom hästnäringen är så stor i Sverige är det många som berörs av lagstiftningen.

Inom EU har det tagits fram ett nytt direktiv på det konsumenträttsliga området som ska genomföras i svensk rätt. En utredning är tillsatt vilken har lagt fram ett förslag på en ny konsumentköplag som ska genomföra direktivet och vara bättre anpassad för köp av levande djur, speciellt hästar. Arbetet är just nu i full gång och om ett halvår ska en ny konsumentköplag träda ikraft.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I Sverige finns idag cirka 360 000 hästar, den svenska hästnäringen omsätter ungefär 31 miljarder kronor och skapar 38 000 jobb. Ett resultat av detta är att hästnäringen i Sverige står för cirka 0,5 procent av den svenska BNP:n.¹ Antalet hästföretag i Sverige uppskattas till cirka 20 000 varav en stor mängd av dessa är uppfödare eller förmedlare av hästar. Många av de hästar som finns i Sverige ägs av personer som har hästen som ett fritidsintresse för att upprätthålla välmående och motion. Över en miljon människor i Sverige har regelbunden kontakt med hästar och ungefär hälften av dessa rider regelbundet. Dagens hästföretagande har en stor utmaning kring lönsamheten. Samhället ser idag hästen och ridsporten som ett fritidsintresse och lagar och föreskrifter anpassas inte för hästföretagandet. Ett tydligt exempel på detta är dagens konsumentlagstiftning och dess bristande anpassning till hästköp.²

En konsuments köp av levande djur omfattas av Konsumentköplag (1990:932) (KköpL). Detta gäller oavsett djurslag, säljarens verksamhet och djurets värde. Köp av en hamster i en zoobutik för några hundra kronor omfattas av samma lag som köp av en häst från en enskild näringsverksamhet för flera hundra tusen kronor. Ännu mer uppseendeväckande är att båda dessa köp omfattas av samma lag som när en konsument köper en brödrost i detaljhandeln. Hästen som en vara är inte jämförbar med en brödrost eller en kaffebryggare. Hästen är ett djur under ständig förändring, på några sekunder kan värdet gå från flera hundra tusen till nästan ingenting utan den mänskliga faktorns medverkan. Köp av häst medför även tvingande omvårdskostnader som inte kan jämföras med någon annan vara.

Problematiken med häst i KköpL har på senare år fått stor uppmärksamhet. Många motioner har lagts fram för att få genom en översyn av dagens lagstiftning och dess anpassning till levande djur. År 2019 kom ett genombrott med ett nytt EU-direktiv, varudirektivet³, som kan öppna dörrarna för en ny konsumentlagstiftning som är välanpassad för köp av levande djur.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är först att se på konsumentlagstiftningens tillämpning på köp av häst och hur denna är problematisk jämfört med andra varor. Inom ramen för detta ligger att presentera felreglerna och dess tillämpning på hästar samt de påföljder som kan aktualiseras när fel föreligger. Syftet är även att undersöka den pågående utredning som äger rum inom konsumentlagstiftningen och då främst för hästköp. Att diskutera framtagna lösningsförslag och analysera dessa utifrån olika parter perspektiv. För att uppnå syftet med uppsatsen ska följande frågor diskuteras:

- Hur är den svenska konsumentlagstiftningen anpassad för köp av hästar?
- Hur förhåller sig de lagförslag som tagits fram till hästnäringens aktörer och andra intressenter?

---

¹ Hästnäringens nationella stiftelse, *Ny utredning visar: Sveriges hästnäring omsätter mer än 72 miljarder.*

² SOU 2020:51, bilaga 4.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771.

- Kan de framtagna lagförslagen tillmötesgå aktörernas önskemål och samtidigt leva upp till en konsumentlagstiftning som tar till vara på konsumentens skyddsintresse?

1.3 Avgränsning

Uppsatsen kommer endast beröra konsumenters köp av häst inom Sverige. Därför kommer det redogöras för svensk konsumentlagstiftning, internationell rätt och andra nationella köprättsliga regler ligger utanför uppsatsens fokusområde. Den svenska hästnäringen består av olika utövandegrenar, fokus kommer att ligga på ridhästar. Marknaden för travhästar och galopphästar kan se lite annorlunda ut och kommer därför inte att beaktas. Framför allt gällande ägandeförhållandena, det är inte ovanligt med delägarskap och för de trav- och galopphästar som är andelsägda kan många olika personer vara inblandade utan att någon gång ha sett hästen. Vanligaste typen av fel är de faktiska felen och därför kommer uppsatsen vara fokuserad på dessa. Endast en kort redogörelse för övriga fel kommer att göras.

1.4 Metod och material

För att uppfylla syftet med uppsatsen krävs en redogörelse för gällande rätt för konsumentköp av hästar. Detta sammanfaller med en rättsdogmatisk metod vilken avser tolkning och kategorisering av dagens rättsregler. I uppsatsen uppnås detta genom en redogörelse för ett rättsligt problem och en diskussion vilket enligt metoden ska ske utifrån erkända juridiska källor, vanligtvis lagtext, förarbeten, rättspraxis och doktrin. Tillsammans med en rättsdogmatisk metod har jag tagit in en rättsanalytisk metod. Detta för att beakta andra källor än de klassiska rättskällorna som angivits ovan.⁴ Exempelvis har jag med en del rättsfall från underinstanser och en del artiklar utanför den juridiska doktrinen. Framför allt utgör en stor del av uppsatsen en diskussion kring utredning och lagförslag för en ny konsumentköplag vilket inte heller utgör gällande rätt. Denna del av uppsatsen uppfylls genom att de aktualiserade rättsfrågorna diskuteras utifrån ett de lege ferenda-perspektiv. Detta perspektiv faller utanför den rättsdogmatiska metodens principiella ram. Genom en kombination av dessa metoder får läsaren både ett internt perspektiv genom dagens gällande rätt och ett externt perspektiv när den rättsliga frågan diskuteras utanför dagens rättsregler och ser dem som ett föremål för förändring.⁵

Utgångspunkten för uppsatsen är lagtext och förarbeten för att få en förståelse för dagens reglering av köp av ett levande djur. Syftet med uppsatsen är även att se över den lagstiftningsprocess som pågår för konsumentköp. Här ligger en utredning och en del remissyttrande till grund för en diskussion. Eftersom det inom uppsatsens område är brist på rättsfall från högsta domstolen har en del underrättspraxis använts för att exemplifiera och förstå tillämpningen av dagens rättsregler. Den litteratur som använts för framställning av konsumentköpsrättslig reglering är författad av erkända rättsvetare. För att få fram ett praktiskt perspektiv och även exemplifiera för läsaren har flera artiklar använts. Det är artiklar från verksamma jurister, veterinärer och andra praktiker inom hästnäringen.

---

⁴ Nääv och Zamboni, *Juridisk metodlära*, s. 23.

⁵ Olsen, SvJT 2004, Rättsvetenskapliga perspektiv, s. 117 ff.

2. Konsumentköplagen

2.1 Tillämpningsområde

Syftet med en konsumentköplag var att alla regler om konsumentköp ska samlas i en särskild lag och därmed ska en allmän köplag inte i något avseende gälla konsumentköp. Dagens konsumentköplag trädde i kraft den 1 januari 1991 och genom denna upphävdes den tidigare konsumentköplag (1973:877).⁶ KköpL är en lag som till stor del är tvingande till konsumentens fördel vilket uttrycks i 3 §. Vissa bestämmelser i lagen är dock undantagna och kan regleras av parterna själva. Av paragrafen framgår det om parternas avtalsvillkor kan vara bindande för konsumenten.

Enligt 1 § första stycket KköpL reglerar lagen köp av lösa saker som en näringsidkare säljer till en konsument. I samma stycke anges att lagen även är tillämplig i de fall säljaren inte är näringsidkare men köpet förmedlas av en näringsidkare åt säljaren. För att lagen ska vara tillämplig ska det röra sig om ett köp. Med det avses överlåtelse av sak i utbyte mot pengar. Om köparen inte betalar för saken är överlåtelsen att ses som gåva och omfattas då inte av KköpL.⁷ För att omfattas av lagen krävs även att köpet avser lös sak. Lös sak har definierats som varje slag av rörligt fysiskt föremål, exempelvis möbler, bilar, matvaror och kläder. I lagen används uttrycket ”varan” för att beteckna saken.⁸

2.2 Konsument

Enligt 1 § fjärde stycket KköpL är en konsument en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål utanför en näringsverksamhet. Ett bolag kan alltså aldrig vara en konsument. Kan varan användas både för enskilt bruk och i näringsverksamhet blir avgörande vilken den huvudsakliga användningen är. I de flesta fall bör det framgå av varans beskaffenhet för vilket ändamål den är avsedd att användas. Vid tvist kring omständigheterna blir utgångspunkten att köparens avsikt med förvärvet är avgörande. Däremot måste säljarens möjligheter att bedöma denna avsikt också tas i beaktande. Bedömningen måste alltså utgå från uppgifter som säljaren haft möjlighet att uppfatta vid köpet.⁹

2.3 Näringsidkare och förmedlare

Med näringsidkare menas enligt 1 § fjärde stycket KköpL en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål i samband med egna näringsverksamheten. Begreppet näringsidkare ska tolkas i vidsträckt mening. Det omfattar varje fysisk och juridisk person som bedriver en verksamhet som kan betraktas som yrkesmässig och drivs av ekonomisk natur, däremot finns det inget krav på vinstsyfte. Förutsättningen att försäljningen sker inom ramen för den yrkesmässiga näringsverksamheten. Detta för att undanta fall där en person, som visserligen är näringsidkare, överlåter en vara under sådana omständigheter att den anses handla i egenskap av privatperson.¹⁰ Frågan har fler gånger prövats i domstol där det kommit fram att enbart det faktum att en person bedriver näringsverksamhet med hästar föranleder inte att en

---

⁶ Prop. 1989/90:89 s. 3 f.

⁷ Lagkommentar till 1 § KköpL, Karnov, not 1.

⁸ Prop. 1989/90:89 s. 59.

⁹ Prop. 1989/90:89 s. 60.

¹⁰ Prop. 1989/90:89 s. 60.

försäljning av häst ska ses som en del av verksamheten. I ett fall från högsta domstolen bedrev en person turridningsverksamhet. Personen hade sålt sin privata häst som använts för tävling i westernridning och aldrig varit bokförd i näringsverksamheten. Domstolen uttryckte ett samband mellan verksamheten och avtalet som måste vara så pass tillräckligt att det aktualiserar ett konsumentskyddsintresse:

”När en näringsidkare säljer något som inte ingår i näringsverksamheten måste det, för att lagen ska bli tillämplig, finnas en förbindelselänk mellan näringsverksamheten och avtalet. Vid bedömningen av om sambandet är tillräckligt påtagligt har det betydelse om förbindelselänken mellan näringsverksamheten och avtalet aktualiserar ett konsumentskyddsintresse.”

I fallet var hästen en privat tävlingshäst inom en annan inriktning än verksamheten, den var inte bokförd eller annonserad via verksamheten och inte heller hade köpeavtalet någon koppling till säljarens verksamhet. Detta föranledde bedömningen att säljaren inte hade handlat med ändamål som hade samband med den egna näringsverksamheten.¹¹ I två fall från hovrätten gällande hästförsäljning gjorde rätten en liknande bedömning och lade stor vikt vid att säljarens näringsverksamhet hade en annan inriktning än försäljning av hästar.¹² I ett annat exempel från hovrätten kom domstolen fram till att säljaren förmedlat en häst inom ramen för sin egen näringsverksamhet. I det fallet hade personen som näringsidkare tidigare sålt hästar inom verksamheten och detta hade gett köparen fog att anta att säljaren handlade som näringsidkare inom ramen för den egna verksamheten.¹³ Att en näringsidkare arbetar med hästar inom ramen för sin näringsverksamhet verkar alltså inte tillräckligt för att det ska uppfattas som att säljaren handlat som näringsidkare. Bland annat inriktningen på näringsverksamheten får en stor betydelse för bedömningen.

1 § andra stycket KköpL anger att även köp där säljaren är privatperson kan omfattas av lagen om köpet förmedlas av en näringsidkare åt säljaren. Det är inte ovanligt att detta upplägg används vid försäljning av hästar. Idag finns det många näringsidkare som inriktar sig just på att förmedla hästar åt privatpersoner mot en viss ersättning. Det finns inget krav på att näringsidkaren agerat som fullmäktig för säljaren utan det räcker att näringsidkaren på något sätt medverkat vid tillkomsten av köp. Däremot om näringsidkaren endast förmedlat kontakten mellan köpare och säljare utan att ha deltagit i någon förhandling kring köp är KköpL inte tillämplig. Även i detta fall är det ett krav att näringsidkaren handlat inom ramen för sin yrkesmässiga näringsverksamhet. Regleringen innebär att köparen kan välja att rikta köprättsliga krav antingen mot säljaren eller mot den förmedlande näringsidkaren. Vänder sig köparen till förmedlaren, vilket förmodligen är vanligt i de fall kontakten främst sker mellan förmedlare och köpare, kan förmedlaren i sin tur rikta regressa mot säljaren.¹⁴

---

¹¹ NJA 2018 s. 866.

¹² Mål nr T 4012-16 och mål nr T 5087-16.

¹³ Mål nr T 4358-00.

¹⁴ Prop. 1989/90:89 s. 61.

3. Felbegreppet

3.1 Fel enligt konsumentköplagen

Varan är att se som felaktig om den avviker från vad parterna avtalat om, 16 § första stycket KköpL. Här uttrycks att det till viss del råder avtalsfrihet mellan parterna gällande varans beskaffenhet. Varan ska i fråga om art, kvalitet och andra egenskaper överensstämja med vad som följer av avtalet. Med det menas inte bara att varan ska motsvara det parterna uttryckligen kommit överens om utan hänsyn ska även tas till vad som anses underförstått mellan parterna. I den mån det inte framgår av avtalet ger samma paragraf andra stycket en vägledning kring varans beskaffenhet. Den ska vara ägnad för liknande ändamål som andra varor av samma slag, för det särskilda ändamål som köparen avsåg att varan skulle användas för och som säljaren måste insett. Utöver detta så ska varan stämja överens med den beskrivning som säljaren lämnat. Bestämmelsen ger inte en uttömmande beskrivning av situationer då varan anses felaktig utan det ska ses som några centrala principer som bör beaktas vid en felbedömning. Att varan ska vara lämpad för användning som är normalt för varor av samma slag tar sikte på varans ändamålsenlighet och inte kvaliteten. Används varan i allmänhet för flera olika ändamål ska den anses felaktig om den inte är lämpad för alla dessa ändamål. Fastän varan är användbar för det särskilda ändamål som konsumenten haft behov av kan varan anses felaktig om den inte är lämplig för andra ändamål som är normalt för varor av samma slag. Detta gäller emellertid inte om parterna avtalat om något annat, så för att undvika felansvar bör säljaren informera köparen om eventuella andra förhållanden. Att köparen avser att varan ska användas för särskilt ändamål och att säljaren måste ha insett detta innebär att det inte finns anledning att anta att säljaren har kunnat undgå att inse köparens avsikt med köpet. Den här principen får betydelse för situationer där köparen förlitar sig på säljarens sakkunskap och därmed ger säljaren uppdraget att välja ut lämpligaste vara.¹⁵

En vara anses felaktig om den avviker från det ovan angivna, om säljaren underlåtit att upplysa om en avgörande omständighet i varan eller om varan avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta, 16 § tredje stycket KköpL. Här uttrycks en upplysningsplikt för säljaren men enbart gällande varans egenskaper och användning. Denna behandlas vidare längre fram i uppsatsen.¹⁶ Att varan kan ses som felaktig om den avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta tar sikte på att felbegreppet ska tillämpas i flera olika situationer där varans egenskaper och användbarhet avviker från vad köparens kunnat räkna med.¹⁷

3.2 Olika typer av fel

Inom det köprättsliga området talas det om fel som ett begrepp för väldigt många olika typer av avvikelser i en vara. Det finns däremot några underkategorier av fel beroende på vad avvikelserna grundar sig i. Felen brukar delas in i tre kategorier, faktiska fel, rättsliga fel samt rådighetsfel. I denna uppsats ligger fokus på faktiska fel. Rättsliga fel och rådighetsfel kommer bara precis nämnas för att förstå skillnaden.

---

¹⁵ Prop. 1989/90:89 s.97 f.

¹⁶ Se avsnitt 4.1.

¹⁷ Prop. 1989/90:89 s. 100.

Faktiska fel avser fel i varans fysiska skick och regleras i 16 § KköpL. Denna typ av fel har en grund i vad parterna kommit överens om och vad som uttryckts i avtalet. Det behöver inte bara handla om ett faktiskt fel som i att varan inte går att använda för sitt ändamål. Ofta kan det handla om att varan är ändamålsenlig men omständigheter kring varans beskaffenhet gör att varan inte är avtalsenlig.¹⁸ Exempel på faktiska fel avseende hästar är alla avvikelser i hästens fysik, vanligt är hälta och ryggproblem. I ett mål från tingsrätten uttrycktes vikten av en klinisk relevans för att en medicinsk avvikelse ska utgöra ett köprättsligt fel. Med kliniska relevans menas att den fastställda diagnosen har gett upphov till relevanta symtom, alltså symtomen som köparen åberopar som problem måste ha ett samband med diagnosen.¹⁹ Faktiska fel kan även handla om lovord från säljaren att hästen tävlats på en viss nivå eller har en viss utbildningsnivå men det visar sig att hästen inte kan prestera på den nivå säljaren utfäst.

Ett rättsligt fel i varan föreligger om tredje man har äganderätt, panträtt eller liknande rätt i varan, 21 a § KköpL. Köparen kan däremot inte göra ett rättsligt fel gällande om denna övertagit varan med en sådan begränsning i köpeavtalet. Tredje typen av fel är rådighetsfelen. Ett sådant fel föreligger om köparen inte kan förfoga över varan på ett sätt som köparen hade fog att förutsätta vid köptillfället. Begränsningen i förfogandet ska vara på grund av beslut av en myndighet, en föreskrift i författning eller någon liknande omständighet. Rådighetsfelen saknar direkt stöd i lag men det finns skäl att godta att de kan hänföras till felbestämmelserna i 16 § KköpL.²⁰

3.3 Fel i häst

Det finns oändligt många olika typer av fel som kan upptäckas hos hästen. Det kan både handla om problem med rörelseapparaten, dvs fysiska problem, och om lynnesfel, problem i hästen beteende. I en undersökning som gjordes av olika förbund inom hästnäring tillsammans med Jordbruksverket uppkom bland annat frågan om vilka de vanligaste felen var vid hästtvister. De vanligaste felen visade sig vara hälta, ridproblem, kissing spines, lynnesfel och olika röntgenavvikelser som exempelvis artros, spatt och osteochondros. Med hälta menas generell hälta, alltså alla typer av rörelsestörningar som påvisas genom att hästen haltar. Ridproblem är inte ett medicinskt fel utan handlar oftast om att hästen inte kan prestera på den önskvärda nivån eller att samspelet mellan häst och nya ryttaren inte fungerar.²¹ Osteochondros, eller i mer vardagligt språk ”lösa benbitar”, är en förändring i hästens tillväxtbrosk som resulterar i att benbildningen inte blir normal. Lösa benbitar är något som syns på en röntgen. Symtom är hälta men det är inte alla hästar som blir besvärade av en lös benbit. Osteochondros utvecklas under hästens första levnadsår. Många hästar utsätts inte för någon vidare påfrestning förrän de blivit några år gamla, därför kan symtom uppträda först i senare ålder.²² Både ur ett medicinskt och ett juridiskt perspektiv är det viktigt att skilja på

---

¹⁸ Ramberg och Herre, *Allmän köprätt*, s. 97.

¹⁹ Mål nr T 5515-16.

²⁰ Ramberg och Herre, *Allmän köprätt*, s. 98.

²¹ Sultan och Letsjö, *Hästar och konsumentköplagen – ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund*, s. 29.

²² Agria, *Osteochondros hos häst*.

lösa benbitar som tillkommit genom yttre våld eller annat trauma och det som egentligen är osteochondros, en onormal benbildning. Eftersom osteochondros utvecklas hos hästen i väldigt ung ålder så är det ganska säkert att sjukdomstillståndet förelåg vid köptillfället. Rör det sig istället om lös benbit som beror på ett trauma är det inte lika säkert om avvikelsen förelåg vid köptillfället eller inte.²³

Kissing spines är en vanlig diagnos hos hästar som uppvisar problem med ryggen. Det handlar om förändringar i bröst- eller ländkotornas tornutskott. Tornutskotten kan sitta närmare än normalt och ibland även vara i kontakt med varandra eller sammanvuxna. Ett stort antal hästar har någon grad av kissing spines. Däremot är det inte alla som får problem av det. För hästar med mer omfattande förändringar kan sjukdomstillståndet yttra sig i försämrad rörlighet i ryggen och smärta. Förändringar i tornutskotten kan upptäckas med röntgen.²⁴ Spatt är en inflammation i hästens glidleder och en process som bryter ner brosket i lederna. Hästens kropp försöker då stabilisera leden genom nybildning av ben. Diagnosen går att ställa med hjälp av röntgen och ridprov. Det finns ingen behandling för spattnär brosk har börjat brytas ner. Däremot går det att bromsa utvecklingsförloppet och kontrollera smärtan. Lederna kan behandlas för inflammationen och viss anpassning runt hästen kan göras för att optimera hästens vardag, exempelvis speciell skoning och rätt motion. När brosket runt lederna är helt nedbrutet växer lederna samman, detta brukar kallas ”utläkt spattnär”. Många hästar fungerar bra med sammanväxta glidleder och många gånger minskar smärtan när lederna vuxit samman.²⁵

3.4 Begagnad vara och befintligt skick

Om en häst ska tolkas som en begagnad vara eller ej finns inte fastställt i någon civilrättslig praxis. Regeringsrätten har däremot i ett mål gällande vinstmarginalbeskattning uttalat att en häst kan betraktas som en sådan begagnad vara som avses i Mervärdesskattelag (1994:200).²⁶ I målet vände sig rätten till EU-domstolen för ett förhandsavgörande i frågan. EU-domstolen fastställde att ett djur kan betraktas som en begagnad vara i den mening som avses i mervärdesskattedirektivet²⁷. Domstolen uttryckte det som att även om det finns fall då djur inte kan betraktas som begagnad vara får man härav inte dra slutsatsen att djur i princip inte kan betraktas som begagnade varor.²⁸ Det torde inte vara främmande att en häst även i den civilrättsliga lagstiftningen kan betraktas som en begagnad vara. Alla hästar har haft ett liv innan köparen tar över hästen. Det finns ingen häst som är ny i samma bemärkelse som en annan vara som kommer direkt från fabrik.²⁹

Det är inte ovanligt att det i avtalen för hästköp anges att hästen säljs i befintligt skick.³⁰ Av 17 § första stycket KköpL framgår att fastän en vara sålts i befintligt skick eller med liknande förbehåll ska den anses felaktig om den är i sämre skick än köparen med fog kunnat

²³ Deckeman, *Fel i häst*, s. 43.

²⁴ Roethlisberger-Holm, *Kissing spines hos häst*.

²⁵ Evidensia, *Spatt hos häst*.

²⁶ RÅ 2004:45.

²⁷ Rådets direktiv 77/388/EEG.

²⁸ EG-domstolens dom den 1 april 2004, mål C-320/02.

²⁹ Grundberg, ”Man köper alltid en begagnad häst”.

³⁰ Treschow & Partner, *Reklamera häst och häva hästköp* och Nyström, *Följ checklisten och slipp tvisten*.

förutsätta, med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter. Regeln innehåller inte någon uttömmande beskrivning av hur säljarens ansvar ser ut när en vara är såld i befintligt skick. I KköpL finns flera regler som är tvingande och som inte går att undanta med ett allmänt förbehåll om varans skick. Exempelvis 19 § om säljarens lämnade uppgifter, behandlas mer nedan, eller 16 § tredje stycket om att en vara anses felaktig om den avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.³¹ Att en säljare vill friskriva sig från ansvaret att en vara kan vara felaktig medför en väldigt stor risk på köparen eftersom det är oklart hur stor sannolikheten är att risken realiserar. Avsikten med bestämmelsen antas vara att generella friskrivningar, exempelvis att en vara säljs i befintligt skick, ska vara utan verkan. Däremot bör det finnas utrymme för konkreta friskrivningar, där säljaren friskriver sig från ansvar för en bestämd egenskap hos varan. En konkret friskrivning är för konsumenten oftast mer begriplig.³² Utöver detta borde det vara lättare för en konsument att vidta viss försiktighet genom att noggrannare undersöka den egenskap som säljaren friskriver sig från jämfört med situationen att säljaren friskriver sig från alla typer av avvikelser som inte visat sig än. Eftersom säljaren med en friskrivning avser att inskränka ansvaret för något i varans beskaffenhet bör utrymmet för köparens förväntningar bedömas något begränsande.³³

---

³¹ Prop. 1989/90:89 s. 101.

³² Prop. 2001/02:134 s. 68.

³³ Herre, *Konsumentköplagen – en kommentar*, s 208 f.

4. Uppllysning och undersökning

4.1 Säljarens uppllysning och marknadsföringsansvar

19 § första stycket KköpL anger att fel föreligger om varan inte överensstämmer med uppgifter kring dess egenskaper eller användning som säljaren lämnat före köpet. Uppgiften kan lämnas både skriftligen och muntligen. För att det ska räknas som en uppgift krävs att den är tillräckligt konkret och inte enbart är ett allmänt lovprisande. För allmänt hållen information om varan kan inte ligga till grund för ett anspråk. Huruvida säljaren varit vållande saknar betydelse. Trots att säljaren inte visste om eller borde ha känt till att en uppgift var oriktig kan varan ses som felaktig. En förutsättning för att varan ska anses vara felaktig är att uppgiften som lämnats kan antas ha haft en inverkan på köpet. Konsumenten kan alltså inte åberopa en uppgift som den vid köptillfället inte kände till eller som varit irrelevant vid tillfället. Det ligger på konsumenten att göra det antagligt att en viss uppgift haft inverkan på köpet.³⁴ Enligt tredje stycket i samma paragraf ska sådana uppgifter som avses i första stycket inte ha inverkan på en felbedömning om de på ett tydligt sätt har rättats i tid. Rättelsen ska ha skett på ett tillräckligt tydligt och effektivt sätt. Vad som uppfyller dessa krav bedöms i det enskilda fallet och beroende på hur uppgiften lämnats samt dess innebörd och betydelse. En utgångspunkt är att rättelsen måste ske på ett lika tydligt sätt som den ursprungliga uppgiften lämnats. Rättelsen behöver inte vara gjord av den som lämnat uppgiften men det måste framgå att rättelsen är för en viss tidigare lämnad uppgift.³⁵

Samtidigt som säljarens lämnade uppgifter kan grunda ett felansvar kan även säljarens underlåtenhet att upplysa om ett visst förhållande leda till felansvar. Enligt 16 § tredje stycket andra punkten KköpL gäller att en vara kan vara felaktig ”om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om”. Detta gäller endast om säljarens underlåtenhet kan antas ha inverkat på köpet. Det finns alltså en upplysningsplikt för säljaren gällande varans egenskaper och användning. Allmänna reklamationsnämnden har i ett fall gällande hästköp uttryckt att säljaren inte uppfyllt sin upplysningsplikt när denna endast upplyst köparen om att hästen hade ett opålitligt beteende. Sanningen var att hästen var farlig och aggressiv och hade bitit folk innan köpet ägde rum. Här ansåg nämnden att köparen sannolikt inte skulle fullgjort köpet om den hade haft full insikt kring problemet.³⁶ I förarbetena uttrycks ett krav på säljaren att aktivt skaffa relevant kunskap kring varans egenskaper och användning. Huruvida säljaren haft möjlighet att informera om och även vetat om de relevanta förhållandena saknar betydelse för felbedömningen. Vilka uppgifter köparen rimligen kan förvänta sig att bli upplyst om bedöms efter omständigheterna i det enskilda fallet. Exempel på vad som kan vara av speciell betydelse för köparen att bli upplyst om är eventuella begränsningar i användbarhet, restriktioner för varans användning och risker förenade med användning av varan.³⁷ I ett fall från hovrätten har betydelsen av säljarens upplysningsplikt om en hästs sjukdomshistorik illustrerats. Redan när säljaren i fallet köpte hästen hade den en sjukdom som var så pass

---

³⁴ Prop. 1989/90:89 s. 104 f.

³⁵ Prop. 1989/90:89 s. 106 f.

³⁶ ARN 2002-1350.

³⁷ Prop. 1989/90:89 s. 100.

allvarlig att veterinär ansett att den borde avlivas. Säljare ville inte avliva hästen utan lät den vila under ett tag och ge den massagebehandling vilket fick goda resultat. Säljaren sålde sedan hästen vidare till köparen i målet. Efter köpet fick hästen återigen besvär med samma sjukdom. Hovrätten ansåg att säljaren varit försumlig som inte informerat köparen om hästens sjukdomshistoria, fastän hästen vid köpet inte uppvisade några symtom.³⁸

4.2 Köparens undersökning

I KköpL finns ingen undersökningsplikt lagstadgad likt den regel som finns i 20 § Köplag (1990:931) (KöpL). I paragrafens första stycket uttrycks att en köpare får inte som fel åberopa vad personen antas ha känt till vid köpet. I artikel 2.3 konsumentköpsdirektivet³⁹ är det stadgat att bristande avtalsenlighet inte föreligger om konsumenten vid avtalets ingående känt till eller inte rimligen varit okunnig om förhållanden som innebär en bristande avtalsenlighet. Fastän KköpL inte har motsvarande bestämmelse om undersökningsplikt som KöpL och konsumentköpsdirektivet får det även vid konsumentköp anses gälla att konsumenten i regel inte får åberopa en omständighet som personen känt till eller måste antas ha känt till vid köpet. Detta anses även kunna följa av 16 § första stycket KköpL. Har konsumenten vid tidpunkten för köpet känt till en egenskap hos varan kan det anses avtalat kring varans beskaffenhet. Vid en sådan situation kan det även hävdas att varan inte avviker från vad konsumenten med fog kunnat förutsätta och att fel inte föreligger av den anledningen.⁴⁰ Av ett fall från högsta domstolen framgår även denna uppfattning. Domstolen uttryckte då att vad en konsument borde ha upptäckt vid en undersökning inte spelar någon roll för felbedömningen. Däremot kan konsumentens kännedom om en egenskap få betydelse för bedömningen eftersom egenskapen kan anses avtalad.⁴¹

4.3 Undersökning av häst

Vid köp av häst är det brukligt att köpet föregås av en veterinärbesiktning. Hur omfattande denna besiktning utförs kan däremot variera väldigt. Omfattningen kan bland annat bero på hästens ålder, användningsområde, köpesumman och försäkringsbolagets krav.⁴² En besiktning kan ske antingen hemma i stallet, en så kallad gårdsbesiktning, eller på klinik. Klinikbesiktning är ofta att föredra om det ska göras en omfattande kontroll eftersom där finns rätt utrymmen med olika underlag och all utrustning.⁴³ Sveriges Veterinärförbund har tagit fram blanketter för veterinärer att följa vid en besiktning.⁴⁴ På detta sätt skapas ett tydligt incitament för vad som bör kontrolleras och även lättare för gemene man att tolka besiktningssintyget när det har samma struktur oavsett veterinär. En veterinärbesiktning består utav flera delar där veterinären går genom större delen av hästen. Veterinären kollar bland annat på exteriör så som hull och benställning, rygg, hovar, hud, hjärta och lungor, tänder samt ögon och öron. Utöver detta kontrollerar veterinären rörelseapparaten, här får hästen röra

---

³⁸ Mål nr T 471-96.

³⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG.

⁴⁰ Prop. 2001/02:134 s. 41.

⁴¹ NJA 2015 s. 233.

⁴² Willberg, Johnn, *Besiktning av hästen – så går det till*.

⁴³ Nordin, *Köpebesiktning – viktigast för säljaren*.

⁴⁴ Sveriges veterinärförbund, *Blanketter*.

sig i olika gångarter på både rakt och böjt spår samt på olika underlag. Vill köpare och säljare göra en mer omfattande besiktning kan även röntgen begäras.⁴⁵

Viktigt att poängtera är att veterinärbesiktningen inte är en garanti. Många har uppfattningen av att en besiktning utan anmärkning betyder att veterinären godkänt hästen och att den därmed ”gått genom” besiktningen. Precis som när vi talar om bilar som går genom en besiktning. Men en besiktning kan inte garantera att en häst är frisk, att den är hållbar för förväntade användningsområdet eller att där inte finns någon avvikelse. Det handlar istället om att få en medicinsk status på hästen vid tillfället för besiktningen. Vad veterinären kan hjälpa till med är att hitta fel som köpare och säljare inte själva kanske upptäcker. Skulle det vara någon anmärkning på besiktningen kan även veterinären hjälpa till att göra en sakkunnig bedömning av avvikelsen och betydelsen för hästens användning.⁴⁶

Utöver en veterinärbesiktning är det av stor vikt att köparen även utför andra typer av undersökningar. Det kan vara bra att ta fram så mycket information kring hästen som möjligt. Be nuvarande ägare om att få se hästens pass, här ska vara angivet hur hästen är vaccinerad och även vissa andra medicinska behandlingar kan vara angivna. Rör köpet en tävlingshäst kan information och resultat enkelt hittas i olika databaser. Det kan även vara bra att be nuvarande ägare om fullmakt för att ta del av hästens journaler och försäkring. Ska hästen användas som ridhäst och är tillräckligt gammal för det bör provridning ske. Gärna vid flera tillfällen och i olika miljöer, exempelvis både på ridbanan och ute i skogen. Vid dessa tillfällen kan det även vara bra att delta när hästen tas in från hagen, när den borstas och sadlas, när den får sin mat och liknande för att uppmärksamma eventuella problem vid hanteringen.⁴⁷

4.4 Veterinärbesiktningens betydelse

I ett flertal mål har domstolen gjort en bedömning som bygger på att veterinärers uttalanden kan tilldelas stor relevans vid en tvist. I fallet med hästen Hamilton hade köparen förvärvat Hamilton som visade sig ha hovbroskförbening och av den anledning kunde han inte användas till det avsedda ändamålet. Vid veterinärbesiktningen som gjordes innan köpet var han halt men veterinären kopplade inte hältan till hovbroskförbening. Även säljaren hade gjort köparen medveten om att Hamilton tidigare varit halt men då i koppling till ryggen och inte hoven. Domstolen ansåg att köparen saknade nödvändiga fackkunskaper och skulle därför kunna förlita sig på veterinärens uttalanden. Köparen kunde därför inte antas ha känt till felet eller bort märka det vid tidpunkten för köpet.⁴⁸ I ett annat mål där köparen yrkade på hävning av köpet på grund av ett fel av västenlig betydelse medverkade flera veterinärer. I detta fallet använde domstolen veterinärernas vittnessagor från undersökning och skriftliga intyg från besiktning för att avgöra huruvida hästen var frisk eller ej vid tidpunkten för köpet.⁴⁹

---

⁴⁵ Nordin, *Veterinär gör riskbedömning – du avgör köp.*

⁴⁶ Nordin, *Köpebesiktning – domedag eller frisedel?.*

⁴⁷ Agria, *Checklista för köp och sälj av häst.*

⁴⁸ Mål nr T 5745-10.

⁴⁹ Mål nr T 3262-08.

Mellan veterinärer råder det både delade meningar och en klar bild av vilken betydelse veterinärbesiktningen ska tillmätas. Klart är att veterinärbesiktningen endast är en medicinsk ögonblicksbild och ingen garanti. Ska en besiktning tillmätas stor betydelse menar många veterinärer att det ska ställas högre krav på undersökningarna och att det ska ske på klinik. Vissa uttrycker även en önskan om en form av specialutbildning för just besiktningsveterinärer för att på det sättet bli certifierad för att få genomföra besiktningar vid överlåtelse av hästar. De som ställer sig frågande till denna typ av specialutbildning menar att det handlar inte om utbildning utan om erfarenhet för att genomföra en bra besiktning. En svårighet som många veterinärer upplever är hur de ska veta vilka avvikelser från ”normalhästen” som bör tillmätas betydelse och vilka som inte kommer ha någon inverkan på hästens användningsområde. Finns det en avvikelse som bör tillmätas betydelse blir nästa svårighet hur stor den bör uppfattas vara. Det finns ingen gemensam riktlinje för värdering av olika avvikelser. Det kan alltså bero helt på vilken veterinär som besiktat hästen. Samtidigt kan en veterinär aldrig klassificera en avvikelse likadant för en häst som en annan. Det beror på vilket användningsområde hästen har, exempelvis om det är en häst som tävlas på hög nivå i hoppning eller om den ska gå i ridskoleverksamhet. När det kommer till hästar finns det inte bara två alternativ, om den fungerar eller ej, som det gör för de flesta döda ting.⁵⁰ En veterinärbesiktning är en medicinsk undersökning. När besiktningen sedan ska utgöra ett underlag i en rättslig tvist blandar vi medicin och juridik på ett sätt som riskerar en urholkning av besiktningens betydelse. Anledningen till detta är att hästar är under ständig förändring och de ändras även oberoende av deras användning. Att bevisa att en avvikelse hos en häst antingen förelåg eller inte förelåg vid en tidpunkt längre tillbaka i tiden är i princip omöjlig.⁵¹

---

⁵⁰ Sultan och Letsjö, *Hästar och konsumentköplagen – ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund* s. 31.

⁵¹ Sultan och Letsjö, *Hästar och konsumentköplagen – ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund*, s. 34.

5. Felbedömning och reklamation

5.1 Avgörande tidpunkt för felbedömning

En felbedömning har sin utgångspunkt vid tidpunkten för riskens övergång. Tidpunkten för när risken övergår på köparen är enligt 8 § andra stycket KköpL när varan avlämnats. Här gäller det faktiska avlämnandet och inte den tidpunkt då varan skulle ha avlämnats. Fastän köparen är i dröjsmål är det alltså säljaren som står för risken till varan avlämnats. Har köparen varit i dröjsmål och varan försämras under denna tiden på grund av varans egen beskaffenhet bär köparen däremot risken.⁵² Av 4 § KöpL framgår att varan ska hållas tillgänglig för avhämtning vid säljarens affärsställe om parterna inte överenskommit om annat i avtalet. Det finns alltså ingen skyldighet för säljaren att anordna transport utan det är upp till parterna att avtala om. Varan anses avlämnad när köparen har fått varan i sin besittning, 6 § KköpL. Vid hämtningsköp, när köparen hämtar varan hos säljaren, är varan avlämnad när köparen tagit hand om den. Avgörande för när varan tagits omhand bedöms efter förhållanden i varje enskilt fall. Exempelvis om köpet avser en större otymplig vara och säljaren hjälper till att lasta i den i bilen kan varan anses omhändertagen först när den lastats in i bilen.⁵³ När det gäller hästar kan den avgörande tidpunkten vara väldigt viktig. Att lasta en häst i en transport är inte lika lätt som att bära en tv från kassan ut till bilen. En häst kan trampa fel när den går på transporten, bli rädd för något och skada sig eller en häst som inte är van att bli lastad kan riskera stora skador om den får panik under lastningen. Vid ett hästköp bör gälla att när hästen satt sista benet på transporten övergår risken på köparen.⁵⁴ Rör det sig om transportköp, när varan ska transporteras till köparen, är varan avlämnad antingen när köparen tagit hand om den eller när den på annat sätt överlämnats till köparen, här är det alltså inte nödvändigt att köparen har tagit hand om varan. Exempelvis om varan har levererats hem till köparen och placerats på dennes tomt får varan anses ha kommit i köparens besittning.⁵⁵ Har parterna avtalat om att säljaren ska ombesörja transporten av hästen till köparen får riskens övergång rimligen anses vara när hästen tar sista benet av transporten.⁵⁶

5.2 Fel vid riskens övergång

För sådana fel som funnits när varan avlämnats men som visar sig först senare ansvarar säljaren, 20 § första stycket KköpL. Med detta följer exempelvis att säljaren bär risken för de skador som kan uppkomma vid transportköp även efter varan egentligen lämnat säljaren. Det som är avgörande är om felet kan grundas i en omständighet som förelåg vid riskens övergång.⁵⁷ Det här har prövats i hovrätten gällande ett hästköp där hästen senare börjat visa symptom på ryggproblem. Undersökning av ryggen visade att hästen hade kissing spines, förändringar i tornutskotten i ryggen, och att detta måste ha funnits vid tidpunkten för köpet. Domstolen kom fram till att fel därför förelåg.⁵⁸

---

⁵² Prop. 1989/90:89 s. 72.

⁵³ Prop. 1989/90:89 s. 69 f.

⁵⁴ Deckeman, *Hästen, samhället och lagen*, s. 24.

⁵⁵ Prop. 1989/90:89 s. 70.

⁵⁶ Deckeman, *Hästen, samhället och lagen*, s. 24.

⁵⁷ Prop. 1989/90:89 s. 108 f.

⁵⁸ Mål nr T 30-01.

5.3 Presumptionsregeln

I 20 a § första stycket KköpL anges att fel som visar sig inom sex månader från varans avlämnande anses ha funnits vid avlämnandet. Detta gäller om inte annat kan visas eller om det skulle vara oförenligt med varans eller felets art. Inom de här månaderna föreligger alltså en presumtion för att en avvikelse i en vara är ett ursprungligt fel och därmed säljarens ansvar. Bestämmelsen har sin grund i artikel 5.3 konsumentköpsdirektivet och infördes i svensk rätt år 2002.⁵⁹ Vid framtagandet av regeln var utgångspunkten att det främst var sådana fel som framträder efter en tids användning som kunde omfattas av regel.⁶⁰ Men som högsta domstolen uttrycker i ett fall är regeln enligt ordalydelsen inte begränsad till endast denna typen av fel. Regeln omfattar även fel som uppkommit innan avlämnade och är fullt synliga samt fel som beror på skada under transport.⁶¹ Innebörden av regeln är egentligen att bevisbördan kastas om och det ligger på säljaren att visa att felet inte fanns vid tidpunkten för avlämnandet.⁶² I förarbetena är det inte uttryckt att regelns formulering ”om inte annat visas” är en precisering av ett beviskrav. Avsikten anses därför endast vara att visa att det är en presumtion som kan motbevisas men vilken styrka bevisningen måste ha är inte heller angivet i varken lagtext eller förarbeten. Skulle beviskravet vara att visa eller att styrka skulle det innebära ett ganska högt krav. I dessa situationer ska säljaren bevisa något efter att varan har överlämnats till köparen. Ett för högt beviskrav skulle riskera att det är omöjligt för säljaren att uppnå. En viss bevislättning är därför motiverad. Vad som ska ses som tillräcklig bevisning kan i viss mån vara beroende av omständigheterna i enskilda fallet. Exempelvis bör den tid som passerat sedan avlämnandet beaktas. Är det en avvikelse som varit tydlig för köparen men som återopats först efter ett tag kan beviskravet på säljaren ställs ner lite till skillnad från om avvikelsen återopats kort efter avlämnandet.⁶³

Gällande undantaget om oförenlighet med varans art har det uttryckts i förarbeten att det bland annat kan ha och göra med varans normala hållbarhetstid och om den har passerat. Som exempel på något som skulle vara oförenligt med felets art har det angetts olyckshändelser eller vanvård och onormalt brukande på köparens sida. Presumtionen gäller såväl nya varor som begagnade.⁶⁴

5.4 Möjlighet till försäkring

Något som kan vara intressant att ta upp i anslutning till riskens placering är möjligheten att försäkra sig för eventuella fel i hästen. För hästar finns det en möjlighet till försäkring för dolda fel. Det gäller för fel som funnits men varit okända vid tidpunkten då hästen införsäkrades. Flera olika försäkringsbolag erbjuder en sådan försäkring.⁶⁵ Däremot finns det en del förutsättningar för att en sådan försäkring ska gälla. Sveland och Folksam erbjuder försäkring för dolda fel under väldigt lika villkor. En förutsättning är att hästen ska

---

⁵⁹ SOU 2020:51 s. 179.

⁶⁰ Prop. 2001/02:134 s. 59.

⁶¹ NJA 2013 s. 524.

⁶² Prop. 2001/02:134 s. 60.

⁶³ NJA 2013 s. 524.

⁶⁴ Prop. 2001/02:134 s. 60.

⁶⁵ Agria, Häst, Hästförsäkring, Tillägg; Sveland, Häst, Hästförsäkringar, *Favorit* och Folksam, Ridhästförsäkring, *Villkor för försäkring ridhäst*.

införsäkras innan 30 dygns ålder. Försäkringen som tecknas måste omfatta veterinärvård, livförsäkring och användbarhetsförsäkring, alltså det måste vara en omfattande och bra försäkring som tecknas redan från start. Efter att hästen införsäkrats måste den vara obrutet försäkrad, det får inte finnas någon tid då hästen inte är försäkrad. Försäkringen gäller även om hästen införsäkras i bolaget vid senare ålder om den haft motsvarande försäkringsskydd i annat bolag tidigare.⁶⁶ En försäkring för dolda fel har ofta en begränsad varaktighet, i Svelands försäkring upphör skyddet att gälla den 1 januari året hästen fyller 8 år.⁶⁷ Agria har en likande försäkring för dolda fel men de erbjuder den som en tilläggsförsäkring till deras Ridhästförsäkring. Även här gäller att hästen ska införsäkras inom 30 dagars ålder. Skillnaden från de två andra försäkringarna är att Agria inte anger att skyddet kan övertas från ett annat bolag om motsvarande försäkringsskydd funnits där. Hästen måste alltså ha varit försäkrad i Agria från start för att skyddet för dolda fel ska gälla.⁶⁸

En försäkring för dolda fel gäller alltså endast om hästen införsäkrats inom 30 dygn från födseln. En uppfödare kan försäkra hästen i en försäkring innehållande ett skydd för dolda fel. Lite beroende på vilket bolag kan skyddet även följa med om uppfödaren eller köparen skulle byta försäkringsbolag. Skyddet följer hästen och är inte ett skydd som är speciellt för den säljande parten. En likande försäkring kan däremot inte tecknas för en äldre häst. För en säljare som förmedlar en häst som inte innehar ett sådant skydd i sin försäkring finns det ingen säkerhet för säljaren om ett dolt fel skulle upptäckas.

Viktigt att tillägga är att även fast det finns en försäkring för dolda fel tillkommer ändå kostnader i form av självrisk. Veterinärvård för ett dolt fel omfattas av hästens vanliga veterinärvårdsförsäkring och villkoren i den.⁶⁹ Ett vanligt upplägg i en försäkring är en fast självrisk och en rörlig procentuell självrisk. Exempel kan tas ur Folksam's försäkring som har en fast självrisk på 2 600 kronor och på resterande belopp betalas 25 procent.⁷⁰

5.5 Reklamation

23 § KköpL stadgar att köparen inte får åberopa ett fel om den inte meddelar säljaren om felet inom skälig tid efter att den märkt eller borde ha märkt felet. Har meddelandet lämnats inom två månader efter att köparen märkt felet ska det alltid anses ha lämnats i tid. Skyldigheten att reklamera uppkommer inte alltid direkt när en avvikelse i varan konstateras utan konsumenten ska även ha insett att avvikelsen beror på ett fel i varan och inte någon annan anledning. Konsumenten har inte en stadgad undersökningsplikt efter avlämning av varan som kan vara en utgångspunkt för tidsfristens beräkning. Med detta menas däremot inte att en konsument helt kan avstå från att kontrollera att varan är avtalsenlig. Det bör ganska omgående göras en yttlig kontroll av varan men det krävs inte att konsumenten direkt efter mottagandet genomför

---

⁶⁶ Sveland, Häst, Hästförsäkringar, *Favorit, Särskilt villkor* och Folksam, Ridhästförsäkring, *Villkor för försäkring ridhäst*.

⁶⁷ Sveland, Häst, Hästförsäkringar, *Favorit, Särskilt villkor* och Folksam, Ridhästförsäkring, *Villkor för försäkring ridhäst*.

⁶⁸ Agria, Häst, Hästförsäkring, *Villkor*.

⁶⁹ Agria, Häst, Hästförsäkring, *Villkor*, Sveland, Häst, Hästförsäkringar, *Favorit, Särskilt villkor* och Folksam, Ridhästförsäkring, *Villkor för försäkring ridhäst*.

⁷⁰ Folksam, Ridhästförsäkring, *Villkor för försäkring ridhäst*.

en grundlig undersökning och provar varans funktion. Även en avvägning bör göras i vilken mån konsumentens personliga förhållanden ska inverka på bedömningen av skälig tid. Det kan handla om tillfälliga hinder såsom sjukdom eller att det ibland kan verka tveksamt om fel av ett visst slag kan åberopas mot säljaren utan att konsumenten får rådgöra med någon eller att annan kan ge relevanta upplysningar. Alltså både konsumenten personliga förhållanden och felets svårighet bör tillmätas betydelse i bedömningen av skälig tid. Det har i förarbetena uttryckts att säljaren får acceptera att en längre tid gått innan konsumenten reklamerar om felet är sådant att det inte märks redan vid en ytlig kontroll av varan.⁷¹ När det kommer till begagnade varor har det ansetts finnas ett lite större utrymme för att lägga en undersökningsplikt på köparen. Men kraven bör inte ställas speciellt högt. Bara den anledning att konsumenten fått prova varan innan köp bör inte kunna åberopas mot personen om det visar sig finnas ett fel i varans funktion. En konsument ska fastän en undersökning gjorts ha möjligheten att åberopa avvikelser i varan som inte varit direkt konstaterbara för en icke sakkunnig. Däremot bör köparen inte kunna åberopa fel som den enkelt kunnat uppmärksamma vid en ytlig kontroll av varan.⁷² Preskriptionstiden är tre år enligt 23 § tredje stycket KköpL. Finns det ingen ytterligare garanti förlorar konsumenten rätten att åberopa ett fel efter tre år från det att personen tagit emot varan.

Till detta hör även frågan vad som händer om en konsument undersökt en vara men inte funnit ett fel som borde ha upptäckts eller om konsumenten inte följt säljarens uppmaning om att undersöka varan. 20 § andra stycket KöpL stadgar om köparen undersökt varan eller utan godtagbar anledning inte undersökt varan trots säljarens uppmaning får köparen som fel inte åberopa vad som borde ha upptäckts vid undersökningen. Någon liknande reglering finns däremot inte för konsumentförhållanden. Men i doktrin diskuteras en viss undersökningsplikt för konsumenter genom en analog tillämpning av 20 § KöpL. Det tycks att om säljaren uppmanat till undersökning av varan bör konsumenten inte kunna undvika att undersöka varan. Anses det kostsamt eller betungande att genomföra en undersökning kan det däremot vara en godtagbar anledning för att avstå.⁷³

---

⁷¹ Prop 1989/90:89 s. 114 f.

⁷² SOU 1984:25 s. 131.

⁷³ Herre, *Konsumentköplagen – en översikt*, s. 53.

6. Påföljder

En konsument ska vid en varas bristande avtalsenlighet ha rätt till att få varan återställd till avtalsenlighet, få ett prisavdrag eller häva köpet. Alla dessa former av påföljder ska ske utan någon kostnad för konsumenten. Detta framgår redan av artikel 3.2 i konsumentköpsdirektivet. Är varan felaktig enligt felbestämmelserna i KköpL, redovisade ovan⁷⁴, har köparen rätt att kräva en påföljd. Påföljderna enligt KköpL framgår av 22 § och är avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller hävning av köpet. Köparen kan dessutom ha rätt att kräva skadestånd. Grundläggande för att köparen ska ha rätt att göra ett fel gällande är att det skett en reklamation inom skälig tid, 23 § KköpL. Reklamation och vad som avses med skälig tid har diskuterats i föregående avsnitt.

6.1 Avhjälpande och omleverans

Enligt 26 § KköpL har köparen rätt till avhjälpande av felet eller omleverans, om det kan ske utan oskälig kostnad för säljaren. Vid bedömningen om en påföljd kan medföra oskälig kostnad ska hänsyn tas till felets betydelse, värdet på varan om den varit felfri och om den andra påföljden kan fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren och utan väsentlig olägenhet för köparen. Kan avhjälpande eller omleverans inte ske utan oskälig kostnad för säljaren får köparen kräva några av de andra påföljder som är aktuella för den typen av fel i varan som det rör sig om. Säljarens egen möjlighet att avhjälpa felet har inte en avgörande betydelse för skyldigheten att utföra avhjälpandet. En säljare kan ta hjälp av någon annan utanför egen regi för att avhjälpa felet. Vid bedömningen av om det är en oskälig kostnad för säljaren bör även betydelsen för köparen att felet avhjälpas tillmätas viss betydelse. I förarbetena uttrycks att det ska handla om ett markant missförhållande mellan säljarens och köparens intressen för att säljaren ska vara befriad från skyldigheten att avhjälpa felet. Desto större betydelse felet har för köparen, desto större olägenheter och kostnader får säljaren tåla.⁷⁵ Exempel på avhjälpande vid fel i häst kan vara att säljaren tar tillbaka hästen under behandlingstid och då ansvarar för behandling och kostnader för hästen till den är frisk.

Om köparen inte kräver avhjälpande kan denna istället kräva omleverans. Detta betyder att varan ska ersättas med en annan vara i avtalsenligt skick. Omleverans kräver, precis som avhjälpande, att det kan ske utan oskälig kostnad för säljaren. Huruvida det är oskälig eller ej för säljaren bedöms efter samma principer som avhjälpande.⁷⁶

Av 26 § tredje stycket KköpL framgår att avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter köparens framställande av krav på påföljd. Om säljaren gör en rättelse av felet inom skälig tid kan köparen inte göra någon annan påföljd, förutom skadestånd, gällande på grund av felet i varan. Detta följer av 28 § KköpL e contrario. Tidsfristen för skälig tid räknas från tidpunkten köparen preciserat sitt anspråk och kan därför vara en senare tidpunkt än reklamationstillfället.

---

⁷⁴ Avsnitt 3.1.

⁷⁵ Prop. 1989/90:89 s. 118 f.

⁷⁶ Prop. 1989/90:89 s. 119.

Om köparen däremot avstår från avhjälpande och gör anspråk på annan påföljd har säljaren viss rätt att få kräva att avhjälpande av felet ska ske. Av 27 § KköpL framgår att säljaren kan, trots köparens krav på annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, ha rätt att på egen hand vidta sådan åtgärd. Detta endast om säljaren efter att ha mottagit reklamationen erbjuder sig att avhjälpa felet eller ombesörja omleverans och att detta sker inom skäligen tid och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen. Paragrafen ger säljaren möjlighet att undvika andra påföljder som kan vara mer ingripande. Köparens rätt till skadestånd går inte att undvika men genom att rätta till felet utan onödiga kostnader och olägenheter kan skadans storlek minska. Med detta följer att köparen har en skyldighet att ställa lämna varan till säljaren för rättelse. Gör köparen inte detta, och inte har en godtagbar anledning för det, har rätten att göra gällande andra påföljder försumrats. Avhjälpande eller omleverans ska ske utan kostnad för köparen. Har köparen haft nödvändiga kostnader, exempelvis för transport till säljaren, ska säljaren ersätta denna kostnad.

Avhjälpande och omleverans är två påföljder som kan vara svåra att applicera på en hästvist. Avhjälpande kan i vissa fall fungera. Ett exempel är om köparen tror att den köpt en valack, kastrerad hanhäst, men det visar sig att det är en klapphingst⁷⁷. Köparen kan då godkänna att säljaren ombesörjer en kastration av hästen. Omleverans är däremot ännu svårare att göra aktuellt för rättelse av fel i häst. Möjligen kan det fungera om hästen köps från ett försäljningsstall där det finns andra väldigt liknande hästar.⁷⁸ Det är dock väldigt svårt att hitta en häst med liknande ålder och storlek i samma utbildningsnivå och till ett likvärdigt pris. Men någon identisk kopia av en individ finns inte.⁷⁹

6.2 Prisavdrag

Om avhjälpande eller omleverans inte blir aktuellt eller inte sker inom skäligen tid eller utan väsentlig olägenhet kan köparen kräva prisavdrag eller häva köpet, 28 § första stycket KköpL. Paragrafens lydelse uttrycker det faktum att prisavdrag och hävning är avsedda att komma i fråga först i andra hand. Dessa påföljder kan däremot bli primära om köparen inte framställt krav på rättelse, säljaren inte erbjudit sig att rätta felet eller köparen haft rätt att neka rättelse från säljaren. Prisavdrag ska vara ett alternativ till hävning och kan alltså göras gällande när köparen behåller varan. Det är avsett att framför allt kompensera köparen vid fel av mindre betydelse och på det sättet undviks en mer ingripande påföljd som hävning. Syftet är att reparera den obalans som blivit mellan köpeskillingen köparen erlagt och säljarens felaktiga prestation. Det har ingen betydelse för rätten till prisavdrag huruvida felet är väsentligt eller inte. Avdraget ska svara mot felet och beräknas på objektiva grunder. Med det menas att avdraget ska motsvara skillnaden mellan en avtalsenlig vara och den felaktiga. Detta ska beräknas enligt värdet vid tiden för avlämnandet av varan. Att en köpare har rätt till prisavdrag utesluter inte att denna även har rätt till skadestånd. Däremot får skadeståndet inte omfatta vad som redan kompenseras genom prisavdraget.⁸⁰

---

⁷⁷ Klapphingst: Hingst där testiklarna inte vandrat ner till pungen på ett normalt sätt utan ligger kvar i bukhålan.

⁷⁸ Nyström, *Följ checklistan och slipp tvisten*.

⁷⁹ Lantbrukarnas Riksförbund remissyttrande.

⁸⁰ Prop 1989/90:89 s. 125 f.

Prisavdrag är en påföljd som är mer vanlig vid hästtvister, många gånger förlikas parterna genom att säljaren återbetalar en del av köpeskillingen. Detta kan ske när köparen är nöjd med hästen fastän ett fel föreligger men då istället till ett lägre pris.⁸¹ Hur ett prisavdrag beräknas för fel i en häst är oklart. Det är svårt att jämföra med en annan häst som inte har det felet eftersom ingen häst är den andra lik. Istället är det troligen en överenskommelse mellan köpare och säljare vad som känns som ett bra värde på hästen med det kända felet.

Köparen har enligt 28 § andra stycket KköpL rätt att få ersättning för kostnaden att avhjälpa felet till den del kostnaden inte täcks genom prisavdrag eller är oskäligt hög. Som nämnts ovan är påföljderna i 28 § avsedda att användas i andra hand om rättelse inte sker. Alltså köparens rätt till ersättning för avhjälpan blir aktuellt först när säljaren inte deltagit till någon rättelse av felet. En förutsättning för att köparen ska ha rätt till ersättning är att kostnaden inte var oskäligt hög. Är en säljare inte skyldig att avhjälpa ett fel enligt 26 § KköpL på grund av att kostnaden är för hög kan en köpare inte kräva ersättning om denna själv avhjälpt felet till samma kostnad. Är en kostnad enligt 26 § oskälig ska den även anses oskäligt hög enligt 28 §. Fastän säljaren på grund av oskälig kostnad inte har en skyldighet enligt 27 § KköpL att avhjälpa felet kan köparen ha rätt till ersättning om annan kan avhjälpa felet till en lägre kostnad än säljaren. Kostnader som en köpare kan få ersättning för är endast direkta utlägg för felets avhjälpan, inbegripande transportkostnader och andra nödvändiga kostnader. Övriga utgifter som en köpare haft i anslutning till felet får åberopas med stöd av skadestandsreglerna i 30 och 32 §§ KköpL.

6.3 Hävning

29 § KköpL stadgar möjligheten till att häva köpet och för det krävs att felet är av väsentlig betydelse för köparen. Att beakta är att förutsättningarna i 28 § KköpL också måste vara uppfyllda. Som nämnts i avsnittet ovan ska avhjälpan och omleverans inte vara aktuellt, inte ske inom skälig tid eller inte ske utan väsentlig olägenhet för köparen för att hävning ska komma i fråga. Vad gäller felets väsentlighet ska det bedömas utifrån den enskilda köparen och dennas förutsättningar. Om felet är att betrakta som ett typiskt fel och som i normalfallet är väsentligt för konsumenter i allmänhet ses det som en utgångspunkt för den aktuella köparen. Om felet däremot i allmänhet kan anses vara av ringa betydelse ligger det på köparen att visa felets väsentliga betydelse för just den köparen. Här har det ingen betydelse om säljaren insett felets betydelse för köparen eller inte. Bedömningen av vad som är väsentligt utgår i första hand från storleken på den felaktiga varans avvikelse i förhållande till en felfri vara.

I fallet med hästen Hamilton som presenterats tidigare i uppsatsen⁸² behandlas frågan om hävning. Köparen hade förvärvat Hamilton med avsikten att använda honom som tävlingshäst. Eftersom Hamilton diagnostiserades med hovbrosförbening kunde han inte användas till det tilltänkta ändamålet. Härav gjorde både tingsrätten och hovrätten

---

⁸¹ Nyström, *Följ checklisten och slipp tvisten*.

⁸² Se avsnitt 4.4.

bedömningen att felet för köparen var av väsentlig betydelse och hävning blev därför aktuellt.⁸³

6.4 Skadestånd

Av 30 § KköpL framgår köparens rätt till skadestånd för skada köparen lider på grund av varans felaktighet. Förutsättningen enligt paragrafens första stycke är att säljaren inte kan visa att underlåtenheten att förmedla en felfri vara grundas i ett hinder utom säljarens kontroll och som säljaren skäligen inte kunde ha räknat med eller undvikit vid tidpunkten för köpet. Här är alltså fyra förutsättningar som alla ska vara uppfyllda. I andra stycket samma paragraf stadgas att om underlåtenheten beror på en som säljaren anlitat för att genomföra köpet slipper säljaren skadeståndsskyldighet först om den anlitate också är fri från ansvar enligt första stycket. Bland annat i ett fall från hovrätten har frågan kring köparens ersättning enligt 30 § behandlats. Hästen hade besiktigats utan anmärkning i samband med köpet. Ett tag därefter visade det sig att hästen hade ett fel i form av en rörelsestörning. På grund av detta kunde hästen inte användas som ridhäst längre och det slutade med att hästen fick avlivas. Vid obduktion uppdagades det att rörelsestörningen förmodligen kopplades till ett fel i hästens lillhjärna. Av utredningar i fallet kom det fram att felet hos hästen inte hade kunnat upptäckas utan en obduktion. Därav bedömde domstolen att säljaren inte skäligen kunnat räkna med felet och därför inte heller undvikit detta.⁸⁴

I 32 § första stycket KköpL anges vilka delar skadeståndet kan omfatta. Det handlar om ersättning för utgifter, inkomstförlust, den typ av prisskillnad som stadgas i 33 § och även annan förlust som följer av felet i varan. Eftersom köparen kan få ersättning av säljaren enligt tidigare nämnda påföljder aktualiseras endast skadestandsreglerna när felet lett till större ekonomiska skador än de köparen redan fått ersättning för. Skadeståndets omfattning vid avtalsbrott utgår från det positiva kontraktsintresset. Alltså köparen ska hamna i samma läge som den varit i om säljaren förmedlat en avtalsenlig vara. Det finns däremot vissa bestämmelser och principer som kan begränsa ersättningen. Först och främst gäller adekvansregeln som är en allmän princip inom skadeståndsrätten. Ekonomiska skador som inte har adekvat samband med avtalsbrottet ska inte omfattas av skadeståndet. Någon allmän riktlinje för om en skada har ett adekvat samband eller ej finns inte utan det avgörs med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet. Vidare kan ersättningen begränsas av regeln i 42 § KköpL som stadgar att skäligen åtgärder för att begränsa sin skada måste vidtas. Gör skadelidande inte det kan underlåtenheten påverka rätten till ersättning.⁸⁵

I paragrafen anges några av de ekonomiska skador som ett skadestånd kan omfatta. Först nämns utgifter vilket inte är ovanligt att sådana tillkommer vid ett fel i varan. Det kan handla om kostnader för att göra en rättelse av felet möjlig, exempelvis telefonsamtal och resor. Det kan även röra sig om att köparen hamnar i en situation på grund av felet som medför extra utgifter eller att det uppkommer kostnader eftersom köparen inte har tillgång till varan. All form av ersättning är begränsad till att endast omfatta utgifter som är skäligen med hänsyn till

---

⁸³ Mål nr T 5745-10.

⁸⁴ Mål nr T 10067-09.

⁸⁵ Prop. 1989/90:89 s. 133 f.

förhållandena i enskilda fallet, detta följer även av 42 § KköpL. Har köparen använt sig av ett alternativ som är mer kostsamt än vad som behövs kan ersättning inte utgå för den del av utgiften som var onödigt kostsam. Vid bedömning av de krav på ersättning som läggs fram bör hänsyn tas till både varans värde och den betydelse avtalsbrottet haft för köparen. Exempelvis om köparen har ett dagligt behov av varan kan kravet bedömas mer generöst än om det rör en vara som köparen är i behov av mer sällan.⁸⁶

Andra typen av ekonomiska skada som nämns i paragrafen är inkomstförlust. Det handlar om situationen att köparen inte kan närvara vid sitt arbete på grund av felet i varan. Exempelvis att köparen måste vidta åtgärder direkt för att begränsa felet på varan. Rätt till ersättning kan bortfalla om köparen istället kunde ha använt sin fritid för att möjliggöra en rättelse av felet. I paragrafen nämns till sista andra förluster på grund av felet. Dessa typer av kostnader som köparen kan ha fått är oftast följd förluster, sådana kostnader som blivit onyttiga på grund av felet i varan. Även här föreligger ett krav på orsakssamband mellan felet i varan och den ekonomiska skada som köparen lider.⁸⁷ Konsumentköp som ska tillgodose ett fritidsintresse bör i större utsträckning ersättas eftersom det är en typ av varor som uppfattas ha en direkt ekonomisk betydelse. Så uttrycktes det kring skadeståndsbestämmelsen i förarbetena till KköpL.⁸⁸ Allt detta talar starkt för att onyttiga kostnader på grund av fel i häst kan ersättas.

När det kommer till hästtvister omfattar skadeståndet vanligtvis hyra för uppstallning, foder, hovslagare, försäkring och kostnader vid veterinärbesök.⁸⁹ Vad värdet på hästen i tvisten uppgår till kan vara väldigt olika, men tvisterna och påföljderna är uppbyggda på samma vis oavsett värde på hästen. Detta betyder att i många fall kan beloppet på skadeståndet bli betydligt större än prislappen på hästen. I en undersökning som gjordes för några år sedan varierade konsumenters yrkade skadeståndsbelopp mellan 1 500 kronor och 395 200 kronor. Skadeståndet är oftast dynamiskt under tvistens process. Det belopp konsumenten yrkar på i stämningsansökan ökar varje månad i takt med att kostnaderna för hästen blir större.⁹⁰ För en process som börjar i tingsrätten och sen överklagas till hovrätten och därmed pågår under en väldigt lång tid kan skadeståndsbeloppet öka markant. I fallet med Galliano illustreras just hur kostsam en skadeståndstalan kan bli för säljaren. Galliano såldes för 150 000 kronor. Hovrätten bedömde att Galliano var behäftad med ett köprättsligt fel och säljaren blev skyldig att betala ett skadestånd på 261 000 kronor. Säljaren stod alltså ansvarig för att ersätta köparen med cirka 578 000 kronor vilket avser köpeskillingen, skadeståndet samt köparens rättegångskostnader eftersom säljaren var den förlorande parten.⁹¹ I detta fall hade det passerat ungefär tre och ett halvt år mellan tidpunkten för köpet och den slutliga domen från hovrätten. Istället för att ha sålt en häst för 150 000 kronor slutade det med att säljaren fick betala 744 000 kronor inklusive egna rättegångskostnader.

---

⁸⁶ Prop. 1989/90:89 s. 134 f.

⁸⁷ Prop. 1989/90:89 s. 135 f.

⁸⁸ Prop. 1989/90:89 s. 42.

⁸⁹ Nyström, *Följ checklistan och slipp tvisten*, se även tex mål nr T 5745-10.

⁹⁰ Sultan och Letsjö, *Hästar och konsumentköplagen – ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund*, s. 38.

⁹¹ Mål nr T 3977-08.

7. Vägen mot förändring

7.1 Uppmärksammat problematik

Genom redogörelsen av KköpL uppbyggnad och bestämmelser har förhoppningsvis läsaren fått en viss insikt i hur köp av häst och lagen inte går riktigt hand i hand. Den svårare delen i det hela är hur lagstiftaren ska gå till väga för att möta denna problematik. Bara några år efter ändringen av KköpL år 2002 började motioner upprättas för att uppmärksamma behovet av en konsumentköplag anpassad till köp av levande djur. 2008 lades en första motion fram om att införa särskilda bestämmelser i KköpL om köp av levande djur. Det lyftes främst fram problematiken för mindre näringsidkare med en reklamationsfrist på tre år och även den omvända bevisbörda som råder genom presumtionsregeln. Det innebär en väldigt stor ekonomisk risk att under tre år befara ett krav på ersättning för alla kostnader och detta gör att många säljare fasar för att omfattas av KköpL.⁹² Motionen avslogs efter att civilutskottet inte ställde sig bakom en översyn av KköpL och riksdagen biföll detta beslut.⁹³ Några år senare, år 2015, behandlades en ny motion i vilken det föreslogs en översyn av regleringen om försäljning av hästar i KköpL. I motionen uppmärksammades problematiken i att likställa en häst med en brödrost. Att en häst kan bedömas som frisk vid köptillfället och sedan återlämnas månader senare i ett annat skick medför att många säljare drar sig från att sälja hästar till privatpersoner.⁹⁴ I detta fallet hänvisade civilutskottet till tidigare utredning av motionen från 2008 och ansåg att det inte fanns skäl för att vidta någon åtgärd nu heller. Riksdagen följde detta förslag om att avslå motionen.⁹⁵ Härefter lades det under åren 2015 till 2017 fram ett antal motioner som alla lyfte frågan om att undanta levande djur från KköpL. Även i dessa motioner betonades svårigheten med en reglering som riskerar att en säljare som sålt en frisk häst måste köpa tillbaka hästen i försämrat skick och samtidigt betala ett skadeståndsbelopp som kan vara långt över köpeskillingen. Lösningen som lades fram i motionerna är att begränsa köparens möjlighet till skadestånd och att korta ner tiden för reklamation.⁹⁶

Först under 2017 började civilutskottet och riksdagen se behovet av en översyn av regleringen av köp av levande djur. Riksdagen beslutade inför regeringen att se över huruvida KköpL bestämmelser om köp av levande djur är lämpligt utformade. Beslutet innefattade en översyn av nationell rätt och ett initiativ till överväganden av konsumentköprättsliga bestämmelser inom EU.⁹⁷ Civilutskottet som behandlade motionerna kom fram till att det var ett stort problem för hästnäringens näringsidkare eftersom många hamnade i en svagare ställning än konsumenten vid en tvist. En majoritet av svensk hästnäring består av ridhästsektorn, denna del utgörs i huvudsak av personer som har häst som hobby och fritidsintresse. Alltså marknaden består främst av privatpersoner medan majoriteten av uppfödare och försäljningsstall bedrivs som näringsverksamhet. Utskottet lyfte speciellt fram presumtionsregeln i 20 a § KköpL som en problematik i dagens lagstiftning. En

---

⁹² Motion 2008/09:C420.

⁹³ Riksdagens protokoll 2008/09:112.

⁹⁴ Motion 2014/15:1356.

⁹⁵ Riksdagens protokoll 2015/15:178.

⁹⁶ Bl.a. Motion 2015/16:2462, motion 2016/17:2483 och kommittémotion 2016/17:3173.

⁹⁷ Skr. 2016/17:209.

konsumentköplag är inte väl anpassad om resultatet är att de som bedriver näringsverksamhet drar sig från att sälja hästar till konsumenter. Utskottet kom även fram till att lagens felregler inte är lämpligt utformade för levande djur som hela tiden påverkas av sin miljö och hantering.⁹⁸ Efter att riksdagen tillkännagav en översyn av KköpL lades det fram fler motioner med samma strävan som tidigare motioner. Lagen måste modifieras eftersom den i nuvarande form inte är anpassad till varor som ständigt förändras på ett sätt som inte kan förutses, exempelvis hästar.⁹⁹ Civilutskottet föreslog att motionerna skulle avslås med anledning av att det då hade inletts en förhandling inom EU om ett nytt direktiv för konsumentköp, varudirektivet. Sverige hade i förhandlingarna presenterat frågan om köp av levande djur och uppmanat till en fortsatt diskussion kring frågan.¹⁰⁰ I början av 2019 gick justitieminister Morgan Johansson ut med att förhandlingarna inom EU varit framgångsrika.¹⁰¹

7.2 Varudirektivet

20 maj 2019 antogs varudirektivet vilket ska ersätta och upphäva konsumentköpsdirektivet. Av artikel 24.1 varudirektivet framgår att senast den 1 juli 2021 ska medlemsstaterna anta och offentliggöra nödvändiga bestämmelser för att följa direktivet. Dessa bestämmelser ska sedan tillämpas från och med 1 januari 2022. I artikel 1 i varudirektivet uppställs syftet med införandet. Detta är att fastställa gemensamma regler om vissa krav på köpeavtal för att få en väl fungerande inre marknad och ett högt konsumentskydd. Direktivet kommer att innebära en del förändring för den svenska konsumentköpsregleringen. För frågor som uppmärksammas genom denna uppsats blir speciellt några bestämmelser i direktivet väldigt viktiga. Enligt artikel 3.5 b) i direktivet får medlemsstaterna undanta försäljning av levande djur från tillämpningsområdet. Riksdagen har tidigare tillkännagett sin ståndpunkt om att regeringen bör överväga om reglerna för levande djur i KköpL är ändamålsenligt utformade.¹⁰² Med anledning av varudirektivets genomförande i den svenska konsumentlagstiftningen tillsattes en utredning. Utredningen har haft i uppgift att överväga om köp av levande djur helt eller delvis bör undantas från tillämpningsområdet av de bestämmelser som ska genomföra direktivet. Samt om det bör vidtas andra åtgärder för en ändamålsenlig reglering.¹⁰³ En annan förändring är att presumtionsregeln som tillkom vid införlivandet av konsumentköpsdirektivet kommer få en längre presumtionstid. Av artikel 11.1 i varudirektivet framgår att varje brist i avtalsenlighet som framkommer inom ett år från att varan är levererad ska presumeras ha förelegat vid tidpunkten då varan levererades. I punkt 2 samma artikel ges även medlemsstaterna möjlighet att införa en presumtionstid på två år från tidpunkten då varan levererades. Möjligheten att undanta levande djur från tillämpningsområdet och presumtionsregelns förlängning är de två förändringar som kan få mest slående verkan för köp av häst.

---

⁹⁸ Bet. 2016/17:CU12 s. 40 ff.

⁹⁹ Motion 2017/18:946, motion 2017/18:2811 och motion 2017/18:2936.

¹⁰⁰ Bet. 2017/18:CU10.

¹⁰¹ Svar på skriftlig fråga 2018/19:214.

¹⁰² Bet. 2016/17:CU12, Skr 2016/17:209.

¹⁰³ Dir. 2019:45.

Utöver dessa förändringar kommer även andra förändringar att göras för att anpassa den svenska lagstiftningen till varudirektivet. Vissa av dessa förändringar kommer också få betydelse för den typ av köp som diskuteras genom uppsatsen. Bland annat kommer den generella regeln om varor som säljs i befintligt skick att tas bort. Av artikel 7 i varudirektivet framgår de objektiva krav som ställs på varans avtalsenlighet. Möjligheten till avvikelser från de objektiva kraven har begränsats och därför kan det i en ny konsumentköplag inte införas en generell bestämmelse om lägre krav när en vara säljs i befintligt skick.¹⁰⁴ Felreglerna kan generellt få en ny struktur för att säkerställa att direktivet genomförs korrekt. Förslaget som tagits fram är att dela upp felbestämmelserna i separata paragrafer för avtalade krav och objektiva krav på varan samt att det finns en paragraf som uppställer huvudregeln för vad som utgör fel på en vara.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ SOU 2020:51 s. 102.

¹⁰⁵ SOU 2020:51 s. 91 f.

8. Utredning tillsatt

En utredning tillsattes för att analysera hur svensk rätt förhåller sig till bland annat det nya varudirektivet och föreslå lagändringar och åtgärder för att genomföra direktivet i svensk rätt.¹⁰⁶ I utredningen diskuteras två övergripande frågor för hur regleringen bättre kan anpassas till köp av levande djur. Första frågan är om det behövs en särreglering vid köp av levande djur och andra frågan är vilka undantag i lagen som bör göras för levande djur.

8.1 Behövs särreglering för köp av levande djur?

Möjligheten att undanta köp av levande djur har införts i artikel 3.5 b i varudirektivet. Bestämmelsen ger alltså medlemsstaterna en möjlighet att undanta denna typ av försäljning från den nationella regleringen. Utredningen hade därmed att överväga om köp av levande djur helt eller delvis borde undantas samt vilka andra åtgärder som kunde vara nödvändiga för en ändamålsenlig reglering. Målet är en tydlig reglering som innebär förutsebarhet för såväl säljare som konsument för att främja den svenska handeln. Den risk en säljare får ta vid försäljning av hästar och hur de fasar för att omfattas av nuvarande reglering motarbetar handeln inom den svenska hästnäringen. Erbjuder marknaden inte hästar åt konsumenter får dessa söka sig till utlandet. Detta ger de svenska uppfödarna sämre förutsättningar och är inte gynnsamt för den svenska hästnäringen. Som lyftes fram i utredning är det flera omständigheter som skiljer ett köp av ett levande djur från köp av andra varor. Vad gäller den fysiska utvecklingen är framtiden för ett djur betydligt mer svårbedömd. Vidare så får djurets psykiska mående stor betydelse för både beteende och prestation. Ett exempel är bara ett byte av ryttare kan få en häst att prestera på en mycket sämre nivå. Hästen är en levande varelse och kräver en viss typ av omvårdnad, är den sjuk eller skadad behövs även veterinärvård. Bara detta kan få avsevärd betydelse för kostnader för avhjälpande och skadeståndsbeloppet. En annan viktig aspekt, som även belysts tidigare i uppsatsen, är skillnaden på den typiska säljaren. Många näringsverksamheter inom hästnäringen bedrivs i mindre format, de flesta som enskild näringsidkare och vissa till och med som hobbyverksamhet. Detta gör KköL ingen skillnad på utan de flesta definieras som näringsidkare oavsett storlek på verksamhet. Detta kan även medföra skillnader i de ”normala” styrkeförhållande som brukar föreligga mellan säljare och konsument. Förhållandet mellan parterna vid försäljning av häst och förhållandet mellan parter vid andra typer av varor ser väldigt sällan likadant ut. Genom utredningen har det konstaterats att det finns ett stort missnöje med dagens reglering av försäljning av levande djur. Risken med en reglering som ger ett sådant glapp i styrkeförhållandet mellan parterna är att regleringen uppfattas som processdrivande. I det här fallet, köp av levande djur, har det spridits en uppfattning om att det är konsumenten som har det lätt att vinna en tvist. Att en reglering bedöms som processdrivande är väldigt olyckligt. En process i domstol kan ta väldigt lång tid, detta är till stor nackdel för alla inblandade och främst för det djur som hamnar i kläm. Utredningen ansåg att alla omständigheter som skiljer försäljning av andra varor från försäljning av levande djur gör situationen så speciell att det föreligger ett visst behov av särreglering.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ SOU 2020:51.

¹⁰⁷ SOU 2020:51 s. 204.

Andra delen av frågan blir om köp av levande djur helt ska undantas från den tvingande konsumentregleringen. Många är av den uppfattningen att så bör göras. Argumentet för detta är oftast att ett undantag för levande djur finns i Konsumenttjänstlag (1985:716) (KtjL).¹⁰⁸ Däremot bör läsaren ha i åtanke att rättsläget för tjänster kring levande djur inte fullt ut kan utläsas av lagtext. Redan i förarbetena till KtjL konstaterades att så långt det passar bör regleringen kunna tillämpas analogt för att avgöra parternas plikter och rättigheter i de fall det inte avtalats mellan parterna.¹⁰⁹ Resultatet av att helt undanta köp av levande djur från KköpL kommer bli att KöpL regler blir tillämpliga för de områden parterna inte avtalat om. Även i de fall parterna har avtalat om en omständighet finns det köprättsliga regler och andra avtalsrättsliga regler som inte kan undantas parternas förhållande, exempelvis regeln om jämkning av oskäligen avtalsvillkor i 36 § Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område. Alltså det finns förhållningsregler för parterna fastän levande djur skulle undantas den konsumentköprättsliga regleringen. Tidigare har det främst lagts fram hur säljaren upplever och påverkas av den nuvarande regleringen. Däremot så är det grundläggande syftet med en konsumentreglering att ha en speciallagstiftning som skyddar just konsumenten. Detta skyddsintresse för konsumenten finns det fortfarande ett behov av oavsett hur regleringen anpassas för en viss typ av köp. Köp av häst är väldigt ofta en stor investering för konsumenten. Som tidigare nämnt innebär köpet av en häst inte en engångssumma att erlägga som köpeskilling utan oavsett värde på hästen tillkommer omkringkostnader som måste räknas in i den investering som görs. Men för en konsument är det sällan enbart en ekonomisk investering, ofta är den känslomässiga delen av köpet minst lika påtaglig. Eftersom ett köp av häst vanligen föregås av flera moment där konsumenten träffar hästen innan köpet fullföljs finns det en risk för att känslorna kan styra en konsument in i ett köp med ofördelaktiga villkor. Även fast det idag råder i princip full avtalsfrihet kring hästens beskaffenhet finns vissa grundläggande rättigheter kvar för konsumenten som inte kan avtalas bort, exempelvis påföljderna.

Det är inte ovanligt att förmedling av häst idag sker över landsgränserna. Därför kan det finnas ett värde i att det råder enhetliga regler mellan länderna för köp av levande djur. Övriga medlemsstater i EU har emellertid inte tagit något vidare beslut i hur möjligheten till undantag i varudirektivet ska användas. Därför kan strävan efter en enhetlig reglering över landsgränserna inte än tas i beaktande vid utformning av den svenska lagen. Sammantaget kom utredningen fram till att behovet av särreglering och intresset av ett starkt konsumentskydd måste vägas mot varandra. Avvägningen ger slutsatsen att köp av levande djur bör omfattas av en tvingande konsumentköplag och att därifrån göra vissa uttryckliga undantag.¹¹⁰

8.2 Vilka undantag bör göras för köp av levande djur?

Utredningen lade fram två förslag på hur vissa köp av levande djur kan undantas det stränga konsumentskyddet. Första förslaget är att införa en regel om undersökning av djuret när priset överstiger en viss beloppsgräns. Det blir en form av undersökningsplikt för konsumenten men

---

¹⁰⁸ SOU 2020:51 s. 205.

¹⁰⁹ Prop. 1984/85:110 s. 116.

¹¹⁰ SOU 2020:51 s. 205 f.

endast i de fall djurets värde är över en viss gräns. Bestämmelsen ska då innehålla rekvisiten att om köparen före köpet undersökt djuret eller efter säljarens uppmaning underlåtit att göra så, får köparen som fel inte åberopa vad denna borde ha märkt vid undersökningen. Däremot med visst undantag för om säljaren handlat i strid mot tro och heder. Andra förslaget är att vid sådana köp som omfattas av undersökningen i första förslaget ska även parterna ha möjlighet att avtala bort presumtionsregeln.¹¹¹

Behovet av en särreglering för levande djur bör träffa den del av marknaden där behovet är som störst. I utredningen konstaterades det att det var främst vid förmedling av dyrare djur, exempelvis hästar, som behovet var stort. Verksamheter där bland annat försäljning av hästar sker bedrivs i stor utsträckning av enskilda näringsidkare eller som hobbyverksamhet. Det är just i dessa situationer som uppfattning är att konsumenten inte alltid är den svagare parten. Främst ur ett ekonomiskt perspektiv men även utifrån kunskap. Vid köp av häst har oftast konsumenten en hel del kunskap både kring hästar och dess omvårdnad. Många uppfödare och förmedlare av hästar ställer krav på köparen för att veta att hästen hamnar hos någon som vet vad köp av häst innebär och vad hästen behöver. Det finns härav skäl för den mening att behovet av konsumentskydd i dessa situationer inte är lika utbrett som för konsumenter i allmänhet. Avgränsningen för när särreglering och undantag bör införas får utgå från priset på djuret. Utredning kom fram till en beloppsgräns på en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap 6 och 7 §§ Socialförsäkringsbalk (2010:110).¹¹²

Att ha i åtanke som läsare är att köp av häst i de allra flesta fall föregås av en mängd olika undersökningar¹¹³, både för köpare och säljares del. Det är ett köp som bör ske med försiktighet och noggrannhet och därför bör även diskussionen kring hur särreglering och undantag ska utformas ta detta i beaktande. De undersökningsmoment som företas innan köpet bör hjälpa köparen att veta vilka förväntningar denna bör ha på djuret och köpet. I dagens KköpL finns ingen bestämmelse om en konsuments undersökning av varan inför ett köp. I ett rättsfall från högsta domstolen som även kommenterats tidigare förklarades betydelsen av konsumentens undersökning och kännedom om varan. För felbedömningen har det ingen betydelse vad en konsument borde ha upptäckt vid en undersökning. Däremot kan konsumentens kännedom om något få betydelse, men då på grund av att kännedom om en egenskap kan bedömas som att egenskapen anses avtalad om.¹¹⁴ För köp av levande djur, speciellt av högre värde, har det uppfattats som en fördel att införa en regel om konsumentens undersökning likt bestämmelsen i 20 § KöpL om köparens undersökningsplikt. Det råder redan idag en typ av standar för hästar, hundar och även katter att en veterinärbesiktning görs innan köpet fullföljs. Skulle det införas en form av undersökningsplikt för konsumenter hade följderna blivit att det som borde ha upptäckts vid en undersökning får i ett senare skede inte åberopas som fel. På detta sätt stärker regleringen säljarens ställning utan att egentligen

---

¹¹¹ SOU 2020:51 s. 206 f.

¹¹² SOU 2020:51 s. 207.

¹¹³ Se avsnitt 4.3.

¹¹⁴ NJA 2015 s. 233.

förändra processen för ett hästköp. Det undantag som infördes i varudirektivet möjliggör en sådan reglering och utredningen ansåg att så bör ske.¹¹⁵

Presumptionsregeln, som behandlas tidigare i uppsatsen¹¹⁶, har idag en tidsgräns på att felet ska visa sig inom sex månader från avlämnandet. Under framtagandet av varudirektivet kom ett förslag inom EU att tidsgränsen för presumptionsregeln skulle förlängas till två år. Detta förslag mötte stor kritik bland annat från den svenska hästnäringen.¹¹⁷ Det enades i direktivet om en period på ett år, men med möjlighet för medlemsstaterna att utöka till två år, art 11 varudirektivet. För den nya svenska lagen har utredningen föreslagit en tid på ett år. Detta på grund av att det är just presumptionsregeln som i motioner har utpekats till att vara högst problematisk vid köp av levande djur. Viktigt att poängtera är att regeln i flera fall inte får någon betydelse, det kan handla om när det är möjligt att fastställa om felet förelåg vid avlämnandet eller inte eller när felet är av sådan art att presumptionen inte gäller. Regeln kan däremot få en avgörande betydelse vid fel som är mer svårutredda. Risken för sådana fel är betydligt högre när det kommer till levande djur jämfört med andra typer av varor. Av denna anledning skulle det vara motiverat att ha en särreglering som innebär att presumptionen inte automatiskt blir tillämplig. Detta skulle även medföra en lättnad för de mindre näringsidkare som utgör en väldigt stor del av hästmarknaden. Förslaget från utredningen blev att införa en särreglering som tillåter parterna att avtala bort presumptionsregeln. På det sättet har konsumentskyddet ändå bibehållits och istället är det då upp till konsumenten att godkänna ett sådant villkor i köpeavtalet.¹¹⁸

En särreglering som möjliggör för parterna att undanta presumptionsregeln skulle gå lite hand i hand med den undersökning som vill införas för konsumenten. Har konsumenten utfört de undersökningar som förväntas av denna kan det vara en annan trygghet i att avtala bort presumptionsregeln. Samma gäller på andra hållet, har säljaren tagit fram ett avtal där presumptionsregeln inte ska gälla ställer det verkligen krav på köparen att vara noggrann och vidta alla de undersökningar som kan krävas för att slippa bristande förväntningar som kan leda till tung bevisbörda. Att begränsa en kvantitet på uppfattade fel hos hästar är ett viktigt syfte med de två förslagen. På detta vis kan även antalet processer om dessa fel reduceras. Att genomföra dessa två förslag medför att det saknas anledning att överväga fler särregleringar och undantag innan vidare utredning har gjorts av hur de första förslagen får genomslag. Som läsaren kan ha uppfattat genom uppsatsen finns det fler områden där dagens reglering inte är speciellt välanpassad för denna typ av köp, exempelvis svårtillämpliga påföljder och höga skadeståndsbelopp. Däremot är det tveksamt om det är lämpligt eller ens möjligt att genomföra någon särreglering på dessa områden.¹¹⁹

---

¹¹⁵ SOU 2020:51 s. 208.

¹¹⁶ Se avsnitt 5.3.

¹¹⁷ SOU 2020:51 s. 181.

¹¹⁸ SOU 2020:51 s. 209 f.

¹¹⁹ SOU 2020:51 s. 210 f.

9. Hästnäringen och andra aktörers reaktioner

9.1 Hästnäringens en stark röst

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) är en av de aktörer som har varit väldigt drivande i processen mot en ändring av lagstiftningen för köp av levande djur. LRF Häst är en branschorganisation som representerar alla parter inom Sveriges hästnäring. Organisationen är ett samarbete mellan LRF och tolv olika förbund inom hästnäringen, bland annat Svenska Ridsportförbundet, Svenska Hästavelserförbundet, Ridskolornas Riksorganisation med flera.¹²⁰ LRF är av den uppfattning att det är direkt olämpligt att levande djur hanteras på samma sätt som en annan vara. Det finns väldigt många faktorer, en del har nämnts genom uppsatsen, för varför ett levande djurs fysiska och psykiska tillstånd kan förändras efter ett ägarbyte. Ett bra konsumentskydd är väldigt viktigt med samtidigt är det viktigt att både säljaren och djuret skyddas på ett rimligt vis. Att både köpare och säljare kan lida skada vid en tvist är ingen oenig om, men många gånger lider även djuret när det blir föremål för en tvist. Risken är att köparen under en pågående tvist inte är intresserad av att investera i motion och utveckling för hästen, eller så vågar köparen inte med risk för att påverka hästen och bevisningen.¹²¹ Sveriges veterinärförbund är en aktör som vill lyfta djurens välfärd i alla diskussioner kring en förändring av lagstiftningen. En häst påverkas mycket av den hantering den utsätts för och den kräver daglig omvårdnad. Eftersom den är levande och kännande riskerar den att utsättas för lidande när den dras in i en tvist.¹²²

Den mest förekommande anledningen till att en tvist uppstår är brustna förväntningar. Det kan handla om att kemin mellan köparen och hästen inte fungerar vilket visar sig exempelvis genom att det blir problem vid ridning eller skötsel.¹²³ LRF uttryckte i sin skrivelse till den tillsatta utredningen att vad de vill uppnå med en ändrad lagstiftning är att parterna tvingas till en större omsorg runt hela köpet. Förhoppningsvis skulle det leda till färre brustna förväntningar och därmed en bättre situation för alla inblandade, även djuret.¹²⁴ Det finns vissa bestämmelser som framträder som speciellt problematiska och diskuteras av väldigt många aktörer, både ur konsumentperspektiv och ur säljarens perspektiv. Dessa bestämmelser och även vissa förslag som lyfts ska behandlas nedan.

9.2 KöpL eller KöpL?

Den första frågan som ställs i utredningen och som redovisas för tidigare i uppsatsen¹²⁵ är om köp av levande djur bör flyttas ur den konsumenträttsliga lagstiftningen. Ett argument för detta är att levande djur inte omfattas av KtjL. Det borde då finnas juridiska principskäl för att levande djur inte heller ska omfattas av den köprättsliga konsumentlagstiftningen. Om de hanteras på ett liknande sätt oavsett om det gäller köp eller tjänst skulle det även bli en mer förutsebar reglering, inte främst för konsumenten.¹²⁶ Alternativet är att köpen omfattas av

¹²⁰ Lantbrukarnas riksförbund, Om LRF, Organisationen, Branschavdelningar, LRF Häst, *Om LRF Häst*.

¹²¹ SOU 2020:51, bilaga 4.

¹²² Sveriges Veterinärförbund remissyttrande.

¹²³ SOU 2020:51, bilaga 4 och Sultan och Letsjö, *Hästar och konsumentköplagen – ett projektarbete under 2010 i samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund*, s. 28.

¹²⁴ SOU 2020:51, bilaga 4.

¹²⁵ Se avsnitt 8.1.

¹²⁶ SOU 2020:51, bilaga 4.

KöpL istället. På så vis ställs det högre krav på parterna att ha ett anpassat avtal samtidigt som det ger parterna större möjlighet att enas om vad som faktiskt överlåtes. Har parterna på ett mer ingående sätt enats om vad det är för häst som överlåtes skulle det förhoppningsvis även bidra till att minska antalet processer på grund av brustna förväntningar.¹²⁷ Däremot kommer det förmodligen att helt urholka dagens konsumentskydd. Det finns ett starkt intresse för att tidigare konsumentköpsrättsliga regler även i fortsättningen ska tillämpas på köp av levande djur. Vissa menar till och med att reglerna ska tillämpas fullt ut och helt utan undantag och särreglering.¹²⁸

9.3 Beloppsgräns

I utredningen presenterades förslaget att en beloppsgräns ska avgöra vilka köp som särreglering kan bli tillämplig för. Utredning lade fram ett förslag på en tiondels prisbasbelopp. Det motsvarar enligt dagens prisbasbelopp 4 760 kronor.¹²⁹ Att införa en beloppsgräns för särregler vann framgång hos flera aktörer. Det vore rimligt att en avgränsning kan göras utifrån storlek på priset. Många aktörer anser däremot att den beloppsgränsen är alldeles för låg, speciellt ur ett konsumentskyddsintresse.¹³⁰ Ur några aktörers remissyttrande har det framkommit ett annat förslag på hur beloppsgränsen ska bestämmas. Istället för en tiondels prisbasbelopp bör gränsen vara ett halvt prisbasbelopp, vilket enligt dagens prisbasbelopp motsvarar 23 800 kronor. Genom detta förslag skulle beloppsgränsen överensstämma med den gräns som avgör huruvida ett tvistemål ska behandlas enligt reglerna om förenklade tvistemål, 1 kap 3 d § Rättegångsbalk (1942:740).¹³¹ En högre beloppsgräns skulle möjliggöra ett tillfredställande konsumentskydd för den typen av djur där skyddet är speciellt motiverat, exempelvis kaniner, katter och även en del hundar.¹³² Frågan är däremot om det räcker. För många konsumenter är köp av levande djur ett sällanköp vilket gör det svårt för konsumenten att lära sig av varje köp och eventuella misstag. Inte sällan finns det en stor emotionell faktor i köpet. Det här gäller oavsett värde på djuret. Köp av djur är i regel en rättshandling där konsumenten är den svagare parten och det finns ett behov av rättsligt skydd. Det sker betydligt fler köp av katter och hundar än vad det köps hästar. Samtidigt är uppfattningen att problemen med dagens lagstiftning till största del är hänförliga till hästköp. Alltså förslaget om en beloppsgräns är möjligen mer rimlig vid köp av dyrare djur som hästar där värdet uppgår till närmare två prisbasbelopp eller mer. En beloppsgräns på en tiondels prisbasbelopp resulterar i att det endast är några få mindre sällskapsdjur som omfattas. Konsumentskyddet är emellertid angeläget vid majoriteten av konsumentköpen.¹³³

¹²⁷ Sveriges Veterinärförbund remissyttrande.

¹²⁸ Konsumentverket remissyttrande och Konsumentvägledarnas förening remissyttrande.

¹²⁹ Regeringskansliet, *Prisbasbelopp för 2021 fastställt*.

¹³⁰ Se bland annat Göteborgs tingsrätt remissyttrande, Helsingborgs tingsrätt remissyttrande, Stockholms tingsrätt remissyttrande och Sveriges Veterinärförbund remissyttrande.

¹³¹ Helsingborgs tingsrätts remissyttrande och Sveriges Veterinärförbund remissyttrande.

¹³² Sveriges Veterinärförbund remissyttrande.

¹³³ Umeå universitet remissyttrande.

9.4 Presumptionsregeln

Presumptionsregeln har skapat många diskussioner, hur regeln ska anpassas och om den ens ska vara tillämplig. Ett förslag som tagits fram genom utredningen är att parterna ska ha möjlighet att avtala bort presumptionsregeln. Vilken part som ska belastas med ansvaret för att en såld vara har ett dolt fel bör avgöras efter hur risken ska fördelas mellan parterna. Vad som bör vägas in i bedömningen är möjligheten att försäkra sig. Uppfödare har en viss möjlighet att teckna försäkring för dolda fel om de följer de förutsättningar som försäkringsbolagen uppställer. En annan del som är viktig att beakta är vilken part som har störst möjlighet att kontrollera risken för att varan är behäftad med ett dolt fel. En uppfödare har större möjlighet till detta eftersom denna är med från planering av uppfödningen till att djuret flyttar till köparen. Exempelvis kan en uppfödare genom bra planering av sin avel med friska och sunda djur försöka undvika ärftliga sjukdomar. Att säljaren har ett sådant ansvar kan även ge incitament för att planera sin avel på ett seriöst vis.¹³⁴ Vad som angivits här gäller dock endast uppfödare, inte den som förmedlar en äldre häst eller en häst den inte själv fött upp. Däremot har oftast en säljare, fastän den inte är uppfödare, ett informationsövertag. Den känner hästen bättre, kan i viss mån i prissättningen kalkylera eventuella risker och framför allt göra ett aktsamt val av köpare. Så presumptionsregeln kan möjligen även ge ett incitament för alla säljare, oavsett vilken häst, att vara extra uppmärksam och noggrann inför varje förmedling. Presumptionsregeln har även lyfts i marknadsföringssyfte. Att en säljare visar att den tillämpar konsumentköpsrättsliga regler fullt ut och ansvarar för eventuella ursprungliga fel kan uppmuntra konsumenten till att välja den säljaren istället för någon annan eller till och med istället för att vända sig utomlands.¹³⁵ Det finns en hel del svårigheter i att bedöma om ett fel föreligger och om tidpunkten för när felet uppkom. Ur ett konsumentintresse talar detta för att säljaren bör bära risken eftersom det många gånger kan vara svårt för konsumenten att bevisa ursprungligt fel. Som säljare finns ofta större möjligheter att på ett fackmässigt sätt undersöka varan.¹³⁶ Frågan är hur bra detta verkligen förhåller sig till köp av häst. Oavsett vad felet är behövs det ofta en veterinär för att undersöka och ställa en diagnos. Där finns det samma möjligheter för köparen som för säljaren att anlita en veterinär.

En osäkerhet med möjligheten att avtala bort presumptionsregeln är risken för att detta utnyttjas från säljarens sida. Ofta är det säljaren som har köpeavtal färdigt för köparen att skriva på. Förstår då köparen inte valfriheten om att avtala bort presumptionsregeln finns risken att köparen skriver på ett väldigt oförmånligt avtal.¹³⁷ De aktörer som har konsumentens intresse har varit för att inte bara ha en ettårig presumtionstid utan att utöka denna till de två åren som möjliggjorts genom varudirektivet. Ett argument för detta har varit principen om förutsebar reglering. Som exempel har lyfts den tvååriga tidsfrist som gäller för vissa byggnadsdelar enligt 20 a § andra stycket KköpL. Det skulle underlätta för konsumenten att endast ha en presumtionstid att förhålla sig till för alla typer av varor.¹³⁸

---

¹³⁴ Lunds universitets remissyttrande.

¹³⁵ Umeå universitets remissyttrande.

¹³⁶ Konsumentverkets remissyttrande.

¹³⁷ Konsumentvägledarnas förenings remissyttrande.

¹³⁸ Sveriges konsumenters remissyttrande.

Det finns en fjärde part, förutom köpare, säljare och djur, som ofta kan bli inblandad i en tvist och det är veterinär. Vid en besiktning finns det för veterinären inte någon möjlighet att misstänka och upptäcka dolda fel om de inte påverkar djuret vid tillfället. Att sen i efterhand göra en bedömning av huruvida felet funnits vid tidpunkten för köpet är i princip omöjligt. Presumptionsregeln medför en del arbetsmiljöproblem när parterna blir missnöjda och veterinärer dras in i tärande konflikter och tvister. När presumptionstiden förlängs till ett år blir problemen för veterinärerna inte mindre och det kommer bli ännu svårare att i efterhand bedöma felet och dess uppkomst.¹³⁹

Vad som även diskuterats kring presumptionsregeln är det undantag som gäller när det är oförenligt med varans art. Ett klassiskt exempel för detta undantag är livsmedel som förstörs med tiden. Sådana varor har i regel inte en hållbarhet på ett helt år, knappt ens några månader. På samma sätt skulle det inte vara förenligt med varans art när det gäller levande djur eftersom dessa är ständigt föränderliga. Möjligheten till att prova ett sådant undantag har funnits i svensk konsumentlagstiftning under flera år men aldrig använts.¹⁴⁰ Här har det även ifrågasatts om det är rätt tolkning av lagregelns syfte att i stort sätt alla varor hanteras likadant. Paragrafen har utformats med undantag som ”om inte annat visas” och ”oförenligt med varans eller felets art”. Denna utformning ger vid handen att alla varor inte bör hanteras på samma vis. Det finns alltså ett behov av en tydligare lagstiftning och speciellt ett förtydligande av varor av en sådan art.¹⁴¹

9.5 Krav på undersökning

Ett annat förslag som tagits fram i utredningen är att införa en regel likt den i 20 § KöpL om köparens undersökning. Det framgår dock inte vad som kommer krävas av köparen för att ha fullgjort en undersökning. Om en köpare bli uppmanad att undersöka hästen och köparen inte gör detta. Visar det sig senare att hästen är behäftad med ett fel blir frågan om köparen kunnat upptäcka felet vid en undersökning? Svaret på detta är beroende av hur lagstiftningen väljer att formulera bestämmelsen och hur omfattande krav de vill ålägga köparen. Vissa fel kan en veterinär enkelt upptäcka men går det att kräva att en köpare ska kunna göra detsamma?¹⁴² Idag är vad som kunnat upptäckas vid en enklare undersökning inte något större problem eftersom just många hästköp föregås av en veterinärbesiktning. Men frågan är om det går att kräva att varje köp ska föregås av en besiktning. Rent praktiskt är det nog inte möjligt att köparen ska ansvara för att hästen blir veterinärbesiktigad. Då krävs det att säljaren godkänner att hästen lämnar stallet med köparen för att ta sig till klinik. Följdfrågan på detta blir vem som ska stå risken för att hästen skadas när den är i köparens besittning.¹⁴³ Som nämnts ovan i uppsatsen¹⁴⁴ kan en besiktning även göras vid gården där hästen står. Detta skulle vara en lösning men då finns det inte möjlighet till lika omfattande undersökning som vid klinik, vilket även berörts i det hänvisade avsnittet.

---

¹³⁹ Sveriges veterinärförbund remissyttrande.

¹⁴⁰ Sveriges veterinärförbund remissyttrande.

¹⁴¹ SOU 2020:51, bilaga 4.

¹⁴² Lunds universitets remissyttrande.

¹⁴³ Lunds universitets remissyttrande.

¹⁴⁴ Se avsnitt 4.3.

Om undersökningen istället endast skulle behöva innebära en ytlig skådning av hästen blir frågan vilken betydelse den faktiskt får. Att hästen är fin i hull och päls och inte uppvisar någon tydlig hälta eller annat avvikande kanske rimligen kan krävas att kontrollera. Skulle köparen upptäcka något med blotta ögat som inte stämmer med hästen lär köparen förmodligen redan där dra sig ur köpet. Ett lågt ställt krav på undersökning riskerar att inte få någon betydelse i praktiken. Ställs kravet högre lär undersökningen förmodligen bli för kostsam och komplicerad för en köpare i allmänhet.¹⁴⁵

9.6 Begagnad vara i befintligt skick

Något som aldrig blivit prövat i ett civilrättsligt mål är huruvida en häst är att betrakta som begagnad vara. Däremot verkar det vara klart att i praktiken kan du inte köpa en ny häst, på något vis är den alltid begagnad. Det är av bland annat denna anledning som det är olämpligt att för levande djur använda samma felbegrepp som för döda ting. Levande djur bör istället ses som begagnad vara och köpas i befintligt skick.¹⁴⁶ På detta sätt skulle en köpare få räkna med vissa fel beroende på hästens ålder och användningsområde, många avvikelser kommer naturligt med djurets ålder. Efterfrågar köparen en duktig hopphäst som tränats och tävlats höga höjder under några år måste köparen vara införstådd med att hästen kan ha vissa förslitningsskador efter alla hopp den gjort för att den efterfrågade nivån. För att få genom att levande djur ska ses som begagnad vara krävs ett krafttag från lagstiftaren för att tydliggöra vilka förväntningar en köpare bör kunna ha på en begagnad vara av detta slag.

---

¹⁴⁵ Lunds universitets remissyttrande.

¹⁴⁶ Sveriges veterinärförbunds remissyttrande.

10. Diskussion kring lagförslagen

Dagens konsumentköprättsliga reglering har fått stor kritik för att inte vara anpassad för köp av levande djur. Många har reagerat på att lagen är processdrivande och att säljare fasar för att omfattas av regleringen. Det kan vara enkelt att konstatera att en lag är missanpassad och att det finns ett behov av förändring. Frågan är om det är lika lätt att finna en lösning på en reglering som ska passa alla inblandade parter. Redan efter genomförandet av konsumentköpsdirektivet år 2002 började det framföras starka reaktioner kring gällande lagstiftning. Väldigt många motioner har lagts fram för att uppmärksamma problematiken men det tog tid innan det landade på regeringens bord. Först år 2017 beslutades det att överväganden bör ske av KköpL och huruvida regleringen av köp av levande djur är ändamålsenligt utformad. Frågan togs även upp på inom EU inför framtagandet av varudirektivet. Resultatet blev en möjlighet för medlemsstaterna att helt undanta konsumentköp av levande djur från tillämpningsområdet av direktivet. Samtidigt gjordes vissa förbättringar av konsumentenskyddet, som exempelvis den ökade tiden i presumptionsregeln. Frågan blir hur Sverige ska gå tillväga för att införliva varudirektivet i en ny konsumentlagstiftning där alla parter behov och intressen noga avvägts mot varandra.

10.1 Kvar i konsumentlagstiftning och beloppsgräns för särreglering

Första möjligheten är att helt undanta köp av levande djur från den nya konsumentlagstiftningen. Köpen kommer i sådana fall att omfattas av KöpL i den mån parterna själva inte avtalat om en omständighet. Det skulle på detta vis ställa större krav på parterna att noggrant ta fram ett anpassat avtal samtidigt som det ger parterna en frihet i att själva komma överens om hästen som överlåtes och dess beskaffenhet. En förhoppning med detta är att minska antalet tvister som uppkommer på grund av köparens brustna förväntningar. Genom att köpen omfattas av KöpL kommer betydligt större krav att ställas på köparen, exempelvis ett annat krav på att vidta undersökningar och bevisbördans placering hamnar på köparen direkt. Däremot finns det ett starkt konsumentintresse som förmodligen inte helt kan förbises så att alla köp av levande djur undantas konsumentköplagstiftningen. Ett alternativ för att undanta just köp av häst är att införa en beloppsgräns för vilken lag som ska gälla eller när viss särreglering är tillämplig. En beloppsgräns på en tiondels prisbasbelopp är väldigt lågt. Det är många djur med ett värde över 4 760 kronor som köps av en konsument som är den klart svagare parten. Det motsvarar inte heller skälet att det är vid djur av större värde som säljaren är mer sårbar och konsumenten inte alltid den svagare parten. Ett annat förslag på beloppsgräns är ett halvt prisbasbelopp. Denna högre gräns möjliggör för ett konsumentenskydd för betydligt fler köp av djur, men inte för de flesta hästar eller dyrare hundar. Vad som är intressant här är resonemanget att vid ett lägre värde på djuret är konsumentintresset större medan när värdet är högre är det inte lika motiverat med ett starkt konsumentenskydd. När en konsument köper ett djur av högre värde tar konsumenten i regel en betydligt större ekonomisk risk. Många gånger kan ett sådant köp kanske vara mer emotionellt styrt eftersom konsumenten innan köpet träffat djuret mer för att se så det är rätt köp. Ett hästköp föregås i de flesta fall av undersökningar av hästen och dess miljö, hästen provrids och konsumenten är med i hantering av hästen för att bilda sig en uppfattning. Jämfört med exempelvis en hamster eller en undulat som konsumenten åker till djuraffären

och ser en eller två gånger innan köpet. Behovet av konsumentskydd är troligen minst lika stort i alla typer av köp av levande djur. Däremot får konsumentens skyddsintresse möta ett starkare säljarintresse när värdet på djuren blir högre. Dessa säljare har förmodligen inte samma omsättning på djur och tar även dem en stor ekonomisk risk.

10.2 Presumtionsregeln

Presumtionsregeln är en bestämmelse som varit väldigt omdiskuterad under en lång tid. Här råder det väldigt delade meningar mellan säljarens intressen och konsumentens skyddsintresse. Det har tydligt lyfts fram ur en säljares perspektiv är detta är en regel många fasar för. Att efter avlämnande till köpare bära en risk för hästen i sex månader, när hästen är så påverkbar av ny miljö och ny ägare, sätter säljaren i svagare position. Det här kan bli aktuellt även i de fall där säljaren har gjort allt i sin makt för att leverera en frisk häst. Dessa fel kan uppstå även om säljaren noggrant planerat sitt avelsarbete eller tydligt upplyst köparen om allt säljaren vet om hästen. Fastän regeln inte blir aktuell i alla situationer så kan den få en avgörande betydelse i tvister med mer svårutredda avvikelser. Risken för den typen av avvikelser är betydligt högre när det kommer till hästar och levande djur över lag jämfört med andra typer av varor.

Ur ett konsumentskyddsintresse är regeln av stor vikt. Fastän säljaren inte nödvändigtvis anses vara den ekonomiskt starkare parten har den ofta ett informationsövertag och många gånger ett övertag i erfarenhet. En säljare har troligen i de flesta fall sålt någon mer häst än en konsument har köpt. Många gånger kan förmodligen konsumentens brist på erfarenhet vara det som sätter denna i en sämre ställning. En omvänd bevisbörda under den första tiden är ett starkt skydd för konsumenten.

Oavsett om det är köparen eller säljaren som ska bära denna risk är det veterinären som får en väldigt avgörande roll. För att bevisa att en häst har en viss skada eller annan avvikelse behöver en veterinär undersöka hästen. Många gånger har kan även en veterinärbesiktning som gjorts innan köp ligga till grund för en bedömning. Däremot är det väldigt svårt, ibland omöjligt, att avgöra om en avvikelse som visar sig fem månader efter köpet har förelegat vid avlämnandet eller inte. Så även ur ett annat perspektiv än säljares och köparens så medför presumtionsregeln svårigheter för den inblandade veterinären. Förlängning av presumptionstiden till ett år innebär ännu större svårigheter för veterinären. Går det inte att avgöra efter några månader huruvida ett fel är ursprungligt eller inte, finns det en stor risk att det efter ett år kan vara näst intill omöjligt i många situationer. Lösningen som diskuterats är att göra presumtionsregeln dispositiv, i alla fall för köp där djurets värde överstiger en beloppsgräns. Det blir alltså upp till parterna att avtala bort regeln. Tanken med detta är att konsumentskyddet inte helt ska urholkas utan det finns en möjlighet för konsumenten själv att godkänna och göra valet. Risken med detta är att det blir standard att köpeavtal för häst inte omfattar presumtionsregeln. Det är förmodligen inte många säljare som vill att avtalet ska omfatta en regel som sätter säljaren i en mycket sämre position än om regeln avtals bort. Till slut blir det inte länge en valmöjlighet för konsumenten att godkänna ett sådant avtalsvillkor utan det är bara att acceptera.

Att presumtionsregeln skulle användas i marknadsföringssyfte är troligen väldigt osannolikt. Möjligen att uppfödare med en försäkring för dolda fel skulle kunna dra nytta av att informera konsumenten om att presumtionsregeln gäller för köpet. Risken med att använda presumtionsregeln i ett marknadsföringssyfte är att uppmana konsumenten att utnyttja denna vid minsta fel. Alltså här faller det tillbaka i en reglering som riskerar att vara processdrivande så som regleringen i KköpL uppfattas vara idag.

Huruvida levande djur, speciellt hästar, är att betrakta som sådan vara att undantaget ”oförenligt med varans art” kan aktualiseras är väldigt osäkert. Genom paragrafens lydelse kan det förstås att alla varor inte bör hanteras på samma vis. Hur skillnader ska bedömas ligger hos lagstiftaren och rättstillämparen att tydliggöra. Eftersom frågan blivit väldigt omdiskuterad kan vi förhoppningsvis inom snar framtid se att frågan prövas på något vis.

10.3 Krav på undersökning

Att införa ett krav på konsumenten att undersöka ett levande djur innan köp kommer troligtvis inte få någon större effekt på köp av häst. Idag föregås de flesta hästköp av olika undersökningar, i de festa fall görs en veterinärbesiktning och många gånger också provridning. Vilket krav som kan ställs på en undersökning är inte angivet. En ytlig skådning av djuret gör förmodligen de flesta idag oavsett djurslag. Ser konsumenten något avvikande bara vid en sådan undersökning kommer köpet sannolikt inte fullgöras. Att ställa ett krav på att konsumenten noggrant måste undersöka djuret exempelvis genom en veterinärbesiktning eller att undersöka så att djuret är lämpligt för det tilltänka ändamålet är förmodligen ett för högt ställt krav på en konsument och kan bli väldigt kostsamt. Frågan är om det går att finna ett mellanting som uppfyller syftet med att finna oönskade avvikelser och undvika tvister på grund av brustna förväntningar samtidigt som det inte får vara för kostsamt och svårgenomförbart för konsumenten. Risken med en regel som uppfyller konsumentens skyddsintresse är att den i praktiken kommer sakna betydelse.

Ett preciserat krav på undersökning kan emellertid vara en vägledning i bedömningen av en undersöknings betydelse. Att köp av häst i de allra flesta fall föregås av noggranna undersökningar och viss försiktighet står klart. Däremot har frågan ställts vilken betydelse en veterinärbesiktning eller provridning ska tillmätas. Skulle lagstiftaren införa ett krav på undersökning och förtydliga hur omfattande detta krav är kan det möjligen underlätta för frågan om vilken betydelse dagens veterinärbesiktning får. Exempelvis om en sådan undersökning av hästen kan omfattas av kravet eller det är alldeles för långtgående och kostsamt för att ålägga konsumenten. Vidare blir frågan om vilken betydelse en undersökning får om den vida överstiger det krav som uppställs i lag.

11. Sammanfattande ord

Det har länge pågått en debatt om dagens konsumentlagstiftning och dess tillämpning på köp av levande djur. Efter att ha läst allt förarbete fram till dagens utredning och gått genom många yttranden på de framtagna lagförslagen står det klart att det finns ett stort behov av en bättre anpassad lag. Många aktörer på den svenska hästmarknaden, främst från säljarsidan, och även några utomstående har framfört tydliga krav på vad som efterfrågas, vad behovet är och även en del förslag på lösningar. Genom uppsatsen har dessa behandlats och diskuterats för att få en bild av hur en konsumentlagstiftning bör utformas för att vara anpassad till alla inblandade parter i köp av häst.

Köp av levande djur bör kvarstå i en konsumentlagstiftning. Det finns ett starkt intresse och behov av konsumentskydd som inte helt kan åsidosättas genom att köpen inte alls omfattas av en sådan lag. Att införa en beloppsgräns för vilken lag eller särreglering ett köp kan omfattas av var till synes först ett bra förslag. Vid närmare eftertanke om vilken effekt detta kan få ändras uppfattningen till att ett sådant förslag förmodligen inte kommer uppnå de önskade resultat som motiverar förslaget. Var beloppsgränsen än kan beslutas att landa kommer alla köp av djur med ett värde runt beloppsgränsen riskera att värderas om och på så sätt har säljaren själv valt vilken lag denna vill omfattas av. I många fall vill säljaren omfattas av KöpL. För att omfattas av denna behöver djurets värde vara lite högre. Risken med denna beloppsgräns är att priset på djuren pressas uppåt för att så många som möjligt ska ta sig över beloppsgränsen. Vilka typer av djur detta riskerar att träffa är beroende av var beloppsgränsen sätts. Vid ett halvt prisbasbelopp är risken inte så stor att många hästköp hamnar i närheten, däremot om en gräns sätts runt två prisbasbelopp kan hästmarknaden beröras av detta.

Presumtionsregeln är ett stort problem ur en säljares perspektiv. När presumtionstiden förlängs till ett år står säljaren med en ännu större risk. Samtidigt är regeln ett viktigt konsumentskydd. Ur ett konsumentintresse handlar det många gånger om en tung bevisbörda och svårigheten i att visa att det rör sig om ett ursprungligt fel. Däremot är det vid hästköp alltid en veterinär som undersöker hästen och fastställer en diagnos som kan läggas fram som bevisning. Möjligheten att ta in en veterinär är minst lika stor för konsumenten som för säljaren. Här har alltså inte den säljande parten ett fackmannamässigt övertag eftersom bevisunderlaget sällan kommer ur säljarens undersökning. Säljaren kan emellertid ha ett informationsövertag och en större erfarenhet både kring hästen och kring tvisten. Möjligheten till försäkring får för hästar inte någon större avgörande betydelse för hur risken bör fördelas. En uppfödare har möjlighet till en försäkring för dolda fel, men en säljare i ett senare led har inte samma möjlighet om inte hästen har en sådan försäkring redan. En försäkring för dolda fel följer hästen, alltså har köparen samma möjlighet att få hjälp med ett dolt fel genom försäkringen som en säljare har. Självrisken är en kostnad som alltid kvarstår men den kostnaden är betydligt lägre än det ursprungliga beloppet. Att göra presumtionsregeln dispositiv möjliggör för säljaren att själv avgöra om denna klarar av att bära risken eller det blir för kostsamt. Samma gäller för köparen, den kan välja om den vill acceptera villkoret att bära bevisbördan från start eller motsäga sig villkoret och hoppas att säljaren är tillmötesgående eller avstå från köpet. Det finns risk att köpare kommer acceptera

ofördelaktiga avtalsvillkor utan vetskap om följderna eller på grund av att de redan är så bestämda vid en speciell häst att villkoren kommer i andra hand. Denna risk kommer emellertid endast att realiseras först när många konsumenter gör så.

Undersökning av hästen innan köp har blivit en form av branschstandard på hästmarknaden. Vad ett lagstadgat krav på konsumenten att undersöka djuret kan få för betydelse för hästköp är väldigt oklart. Detta är förmodligen väldigt beroende av hur omfattande kravet kan bli. Ett högre ställt krav motsvarar mest troligen den typ av undersökning som redan görs vid hästköp. Här kan kravet verka som en vägledning i vilken betydelse den företagna undersökningen ska tillmätas. Sätts kravet lågt och endast omfattar en ytligare undersökning av djuret kommer kravet i sig inte få någon större betydelse för köp av häst. Däremot finns det en risk om ett lagkrav tas fram som är betydligt lägre ställt än de undersökningar som företas idag att noggrannheten och försiktigheten i dagens hästköp suddas ut. Har konsumenten endast ett krav på en ytlig skådning av hästen finns risken att denna inte ser någon anledning i att vidta någon vidare undersökning. Effekten av detta kan bli att ännu fler tvister uppstår på grund av brustna förväntningar vilket tydligt idag lyfts fram som ett skäl till varför undersökningarna är så väldigt viktiga.

I de flesta diskussioner kring hur lagen bättre kan anpassas för köp av levande djur framställs intressen och behov utifrån konsument och säljare. Väldigt sällan vägs det in djurets välfärd i diskussionen. Djuret hamnar inte sällan i kläm när parterna inte kommer överens och köparen vill ha rättelse. Alla lagförslag bör i viss mån beaktas djurens välfärd och diskuteras utifrån vilka konsekvenser det kan få för det inblandade djuret. Utredningen och dess förslag till en ny lagstiftning bättre anpassad för levande djur utgår från hur lagen bättre kan anpassas för säljare och konsument men nästan inget om hur den kan påverka djuren.

Sammantaget så ska det bli väldigt spännande att följa utvecklingen av en ny konsumentlagstiftning. Om ett halvår står det klart hur lagstiftaren valt att göra för att ta fram en lagstiftning anpassad till levande djur och var avvägningen landar mellan konsumenten och säljarens intressen.

12. Käll- och litteraturförteckning

12.1 Litteratur

Deckeman, L., *Hästen, samhället och lagen*, LD Hästlitteratur, 1994.

Deckeman, L., *Fel i häst*, Ny juridik 2:09.

Herre, J., *Konsumentköplagen – en översikt*, Stockholm: Norstedts juridik, 1998.

Herre, J., under medverkan av Ramberg, J., *Konsumentköplagen – En kommentar*, 5 uppl., Stockholm: Nordstedt juridik, 2019.

Nääv, M. och Zamboni, M. (red.), *Juridisk metodlära*, 2 uppl., Lund: Studentlitteratur AB, 2018.

Olsen, L., Rättsvetenskapliga perspektiv, SvJT 2004 s. 105.

Ramberg, J. och Herre, J., *Allmän köprätt*, 8 uppl., Stockholm: Wolters Kluwer, 2016.

12.2 Offentligt tryck

EU

Direktiv (77/388/EEG) om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningskatter — Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund.

Europaparlamentets och rådets direktiv (1999/44/EG) om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

Propositioner

Prop 1984/85:110 om konsumenttjänstlag.

Prop. 1989/90:89 om ny konsumentköplag.

Prop. 2001/02:134 Ändringar i konsumentköplagen.

Statens offentliga utredningar

SOU 1984:25 Ny konsumentköplag.

SOU 2020:51 En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal.

Motioner

Kommittémotion 2016/17:3173 Bättre förutsättningar för svenskt jordbruk och svensk livsmedelsproduktion, av Jonas Jacobsson Gjörtler med flera.

Motion 2008/09:C420 Försäljning av levande djur, av Tina Ehn.

Motion 2014/15:1356 Fler hästkrafter i Sverige, av Kristina Yngwe.

Motion 2015/16:2462 Fler hästkrafter i Sverige, av Kristina Yngwe.

Motion 2016/17:2483 Köp och försäljning av häst och levande djur i konsumentköplagen, av Mats Green och Cecilia Widegren.

Motion 2017/18:946 Lika villkor i hästnäringen, av Ola Johansson.

Motion 2017/18:2811 Köp och försäljning av häst och levande djur i konsumentköplagen, av Cecilia Widegren och John Widegren.

Motion 2017/18:2936 Konsumentköplagen avseende köp och försäljning av häst, av Gunilla Nordgren.

Utskottsbetänkanden

Civilutskottets betänkande 2016/17:CU12, Konsumenträtt.

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU10, Konsumenträtt.

Remissyttrande

Göteborgs tingsrätt remissyttrande, 2020-11-10, Remissyttrande över betänkandet En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Helsingborgs tingsrätt remissyttrande, 2020-11-06, En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Konsumentverket remissyttrande, 2020-11-11, Remissyttrande – En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Konsumentvägledarnas Förening remissyttrande, 2020-11-03, Remissyttrande – Ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Lantbrukarnas Riksförbund remissyttrande, 2020-11-11, LRF:s yttrande angående betänkandet ”En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal”.

Lunds universitet remissyttrande, 2020-11-05, Yttrande över En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Stockholms tingsrätt remissyttrande, 2020-11-11, Remissyttrande över betänkandet En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Sveriges Konsumenter remissyttrande, 2020-11-10, Remiss av betänkande en ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51).

Sveriges Veterinärförbund remissyttrande, 2020-11-10, Yttrande över betänkandet SOU 2020:51 En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal.

Umeå universitet remissyttrande, 2020-11-09, Yttrande över En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal.

Övrigt

Kommittédirektiv 2019:45 Nya konsumentköpregler.

Riksdagens protokoll 2008/09:112.

Riksdagens protokoll 2015/16:178.

Riksdagsskrivelse 2016/17:209.

Svar på skriftlig fråga 2018/19:214 Levande djur i konsumentköplagstiftningen, av Morgan Johansson.

Unnersjö, Alexander, Konsumentköplag ((1990:932) 1 §, Karnov lagkommentar (JUNO).

12.3 Elektroniskt material

Agria, Häst, Hästförsäkring, Tillägg, <https://www.agria.se/hast/hastforsakring/#/tillagg>, hämtad 210520.

Agria, *Osteochondros hos häst*, 2019, <https://www.agria.se/hast/artiklar/sjukdomar-och-skador/osteochondros-hos-hast/>, hämtad 210407.

Agria, *Checklista för köp och sälj av häst*, <https://www.agria.se/hast/artiklar/om-hast/checklista-for-kop-och-salj-av-hast/>, hämtad 210506.

Evidensia, *Spatt hos häst*, 2019, <https://evidensia.se/djurvardguiden/spatt-hos-hast/>, hämtad 210407.

Grundberg, Annika, *”Man köper alltid en begagnad häst”*, Hippson, 2017, <https://www.hippson.se/artikelarkivet/hippsonnews/tank-efter-fore-vid-hastkop-man.htm>, hämtad 210320.

Hästnäringens nationella stiftelse, *Ny utredning visar: Sveriges hästnäring omsätter mer än 72 miljarder*, <https://hastnaringen.se/ny-utredning-visar-sveriges-hastnaring-omsatter-mer-an-72-miljarder/>, hämtad 210403.

Lantbrukarnas riksförbund, Om LRF, Organisationen, Branschavdelningar, LRF Häst, *Om LRF Häst*, 2021, <https://www.lrf.se/om-lrf/organisation/branschavdelningar/lrfhast/om-lrf-hast/>, hämtad 210512.

Nordin, Anna, *Köpebesiktning – viktigast för säljaren*, Hippson, 2012, <https://www.hippson.se/artikelarkivet/veterinar/kopebesiktning-viktigast-for-saljaren.htm>, hämtad 210324

Nyström, Anna, *Följ checklisten och slipp tvisten*, Agria, 2013, <https://www.agria.se/hast/artiklar/om-hast/folj-checklistan-och-slipp-tvisten/>, hämtad 210422.

Nordin, Anna, *Köpebesiktning – domedag eller frisedel?*, Hippson, 2014, <https://www.hippson.se/artikelarkivet/veterinar/kopebesiktningen-domedag-eller-frisedel.htm>, hämtad 210324.

Nordin, Anna, *Veterinär gör riskbedömningen – du avgör köp*, Hippson, 2017, <https://www.hippson.se/artikelarkivet/veterinar/veterinar-gor-riskbedomning-du-avgor-kop.htm>, hämtad 210324.

Regeringskansliet, *Prisbasbelopp för 2021 fastställt*, 2020, <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/09/prisbasbelopp-for-2021-faststallt/>, hämtad 2021-05-12.

Roethlisberger-Holm, Karin, *Kissing spines hos häst*, Hästsverige, 2012, <https://hastsverige.se/sjukdomar-skador/ryggproblem/kissing-spines/>, hämtad 210408.

Sveland, Häst, Hästförsäkringar, *Favorit*, <https://www.sveland.se/hast/hastforsakringar/hast-favorit/>, hämtad 210520.

Sveriges Veterinärförbund, *Blanketter*, <https://www.svf.se/blanketter/att-kopa/>, hämtad 210324.

Treschow & Partner, *Reklamera häst och häva hästköp*, 2021, <https://www.treschowpartner.se/l/reklamera-hast-och-hava-hastkop/>, hämtad 210515.

Willberg, Johnn, Caroline, *Besiktning av hästen – så går det till*, Agria, 2020, <https://www.agria.se/hast/artiklar/om-hast/besiktning-av-hasten/>, hämtad 210324.

12.4 Övrigt

Folksam, Ridhästförsäkring, *Villkor för försäkring ridhäst*.

Sultan, E. och Letsjö, M., *Hästar och konsumentköplagen – ett projektarbete under 2010 i*

Samverkan mellan ASVH, Svenska Ridsportförbundet och Sveriges Veterinärförbund, (Med stöd från Jordbruksverkets satsning på Livskraftigt hästföretagande), slutrapport.

13. Rättsfallsförteckning

13.1 Högsta domstol

NJA 2013 s. 524

NJA 2015 s. 233

NJA 2018 s. 866

13.2 Hovrätt

Svea hovrätt, dom 2001-11-27, mål nr T 30-01

Hovrätten för västra Sverige, dom 2009-01-26, mål nr T 4358-00

Svea hovrätt, dom 2009-04-09, mål nr T 3977-08

Göta hovrätt, dom 2009-06-16, mål nr T 3262-08

Svea hovrätt, dom 2010-11-16, mål nr T 10067-09

Svea hovrätt, dom 2011-09-09, mål nr T 5745-10

Svea Hovrätt, dom 2017- 02-10, mål nr T 4012-16

Hovrätten för västra Sverige, dom 2017-10-23, mål nr T 5087-16

13.3 Tingsrätt

Uppsala tingsrätt, dom 2017-03-31, mål nr T 5515-16

13.4 Övriga

RÅ 2004 ref 45

ARN 2002-1350

EG-domstolens dom den 1 april 2004, mål C-320/02